ΑΠΟΘΗΚΗ
ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ἡ ἐνιαύσιος συνδρομὴ εἶνε μία ὀθωμ. λίρα διὰ τοὺς ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις, διὰ δὲ τοὺς ἐκτὸς εἰκοσάρια ἀργυρὰ ἓξ, Ἀριθ. 6. Αἱ συνδρομαὶ γίνονται ἐν Βραΐλᾳ παρὰ τῷ συντάκτῃ Κ. Γ. Σταυρίδῃ διευθυντῇ τοῦ Ἐμπορικοῦ Λυκείου. Γίνονται δὲ δι' ὅλον ἔτος, καὶ προπληρώνονται κατὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ πρώτου φυλλαδίου. Οἱ πράκτορες τοῦ φυλλαδίου εἰσὶν ὑπεύθυνοι ἐπὶ τῇ μὴ εἰσπράξει τῶν χρημάτων. Πᾶσα ἀπλήρωτος ἐπιστολὴ, διατριβὴ, ἐφημερὶς κτλ. οὐδαμῶς εἶνε δεκτή. Ἐπιστολὴ ἢ διατριβὴ ἀνώνυμος εἶνε ἀπαράδεκτος καὶ ἀκαταχώρητος.

Φυλλάδιον Γ'. Τόμος Α'. 1 Ἰουλίου.
ΕΝ ΒΡΑΪΛΑ 1864.

Ἐκδίδεται κατὰ πᾶσαν πρώτην τοῦ μηνός.

Τὸ ἐμπόριον ἐπὶ ἀρχαίων Ἑλλήνων.

(Συνέχεια τοῦ Β'. φυλλαδίου).

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἡ Ἑλλὰς περιωρίζετο· Δυτικῶς ἀπὸ τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ ἀπὸ τὴν νῆσον Ζάκυνθον, τὴν πολυώνυμον Κεφαλληνίαν καὶ τὴν Ἰθάκην· Ἀρκτικῶς ἀπὸ τὸν ποταμὸν Πηνειὸν (Σαλαμβρίαν) καὶ τὴν πέραν αὐτοῦ Πιερίαν, Ἐμαθίαν, καὶ Παιονίαν, ἐξ ὧν συνέστη μετά τινας αἰῶνας ἡ Μακεδονία· Μεσημβρινῶς, ἀπὸ τὴν Κρήτην καὶ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος· καὶ Ἀνατολικῶς, ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ τὰς πρὸς τὴν Ἀσίαν νήσους. Ἡ ἐπὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου Ἑλλὰς ἦτο τριπλασία σχεδὸν τῆς νῦν ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Ὑπῆρχον ἐν τοῖς εἰρημένοις ὁρίοις πολλὰ ἀνεξάρτητα Κράτη, καὶ πολλοὶ λαοὶ, ἕκαστος τῶν ὁποίων εἶχεν ἴδιον ὄνομα, εἴτε ἐκ τοῦ ἐπικρατήσαντος παρ' αὐτῷ ἄρχοντος, εἴτε ἐκ τοῦ πρώτου συνοικιστοῦ καὶ καθιδρυτοῦ τοῦ Κράτους. Ἕλληνες εἰδικῶς ἐκαλοῦντο, οἱ συμπατριῶται τοῦ Ἀχιλλέως Φθιῶται καὶ ἡ ἐν τῇ Θετταλίᾳ Φθιῶτις διεκρίνετο ἰδίως ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ὡς ἡ καλλιγύναιξ Ἑλλάς. Ὅλοι δὲ οἱ πανέλληνες καὶ Ἕλληνες, διεκρίθησαν εἰς Ἴωνας, Δωριεῖς, καὶ Αἰολεῖς, ἐκ τῶν τριῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, τοῦ Ἴωνος, τοῦ Δώρου, καὶ τοῦ Αἰόλου, ἀπογόνων τοῦ Ἕλληνος, υἱοῦ τοῦ Δευκαλίωνος. Διέφερον δὲ τὰ τρία ταῦτα Ἑλληνικὰ ἔθνη κατά τινας τρόπους τῆς γλώσσης καὶ τῆς προφορᾶς, κατὰ τὰς ὀρέξεις καὶ τὰ ἤθη του βίου, καὶ κατὰ τὰς περὶ τῶν εἰδῶν τῆς Κυβερνήσεως ἀρχάς. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἅπαντες οἱ Ἕλληνες, ἄνευ οὐδεμιᾶς διχονοίας, συνηνώθησαν πρώτην φορὰν κατὰ κοινὴν σύμπνοιαν, διὰ νὰ τιμωρήσωσι τὴν εἰς τὴν Σπάρτην γενομένην προσβολὴν, καὶ νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς Φρύγας καὶ ἄλλους Ἀσιανοὺς τὸ πρὸς ἅπαντας ἐν γένει τοὺς Ἕλληνας σέβας.

Αἱ Κυβερνήσεις τῶν Ἑλληνικῶν τόπων ἦσαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πατρικαὶ βασιλεῖαι, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Θουκυδίδου. Μία δὲ καὶ ἡ αὐτὴ ἐπεκράτει λατρεία, ἡ τῆς πολυθεΐας. Ὑπῆρχον δὲ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων Μαντεῖα, τὸ πρωτεῖον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τῆς Δωδώνης ἐν τῇ Ἠπείρῳ, καί τὸ σημαντικώτερον καὶ ἰσχυρότερον κατασταθὲν Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅπερ εἰς τους περὶ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον χρόνους ὠνομάζετο ἡ Πυθώ. Ἦσαν εἰσηγμέναι ἤδη αἱ ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις, ἀλλ' ὀλίγαι καὶ ἁπλούσταται. Ἀρχή τις τοῦ Ὀλυμπιακοῦ ἀγῶνος ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Πέλοπος, καὶ ἐξαιρέτως ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, ἀλλὰ δὲν ὡρίσθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀγῶνος τούτου κατὰ τακτὰς περιόδους, καὶ αἱ χρονολογικαὶ Ὀλυμπιάδες ἤρξαντο πολὺ ὕστερον, ὡς ἐν τοῖς ἑπομένοις παρατηροῦμεν. Ὑπῆρξεν ἴσως καὶ ἀρχή τις τῆς περιφήμου κατασταθείσης εἰς τοὺς μετέπειτα αἰῶνας Ἀμφικτυονικῆς ὁμοσπονδίας. Καὶ δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου καταδικάσαν τὸν Δαίδαλον εἰς θάνατον ἀναφέρεται ὅτι ὑπῆρξεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν καὶ ὅμοιον, πλὴν τοῦ ὀνόματος, μὲ τὰ ὑπάρξαντα μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ὁμώνυμα συστήματα. Ὁ φαεινὸς ἥλιος τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ δὲν ἦτον ἔτι εἰς τὸν ὁρίζοντα. Ἡ Ἑλλὰς διέτρεχε τὴν ἐποχὴν τῆς ἡρωϊκῆς καταστάσεως τῶν κοινωνιῶν, ὅτε ἡ εὐεργετικὴ δύναμις αὐθόρμητος ἐμονομάχει μὲ τὴν κακοποιὰν, καὶ ὁ πόθος τῆς ὑπεροχῆς καὶ τῶν τιμῶν ἐπολέμει κατὰ τῆς θηριώδους μανίας τῶν ἀπανθρωποτέρων

ὀρέξεων καὶ παθῶν. Ἐπὶ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων δὲν ἐπρώτευεν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἡ Σπάρτη καὶ μικραὶ ἦσαν αἱ Ἀθῆναι. Τὸ Ἄργος ὑπερεῖχε παντὸς ἄλλου Ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τρῳάδος ὅλοι οἱ ἡγεμόνες τῶν ἐκστρατευσάντων Ἑλλήνων ἐψήφισαν ἀνώτερον ἀρχηγὸν τὸν συνετὸν βασιλέα τοῦ Ἄργους Ἀγαμέμνονα.

Ὁ Τρῳϊκὸς πόλεμος ἀποδεικνύει ὅτι ὑπῆρχον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ τέχναι καὶ μικρὸν ἐμπόριον ἐν τῇ Ἑλλάδι. Τὰ ἐκστρατεύσαντα 1200 πλοῖα ἦσαν Ἑλληνικά, ἀλλὰ μικρὰ καὶ ἄνευ καταστρώματος. Τὰ ὅπλα, τὰ πολεμικὰ ἁμάξια, καὶ τὰ ἐνδύματα ἦσαν ἔργα τῶν Ἑλλήνων. Εἰσηγμένη ἦτον ἀλλ' ἐν ὀλίγοις καὶ σπανία ἡ χρῆσις τοῦ χαλκοῦ, τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου, καὶ σπανιωτέρα ἡ τοῦ σιδήρου. Τὰ χρήματα ἦσαν γνωστὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοὐλάχιστον τοῦ Πέλοπος καὶ τοῦ Θησέως, διότι, καθ' ἃς ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρει ἀρχαίας παραδόσεις, ὁ Πέλοψ ἔφερεν ἐκ τῆς Ἀσίας τὰ χρήματα εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὁ δὲ Θησεύς, ἀφ' οὗ συνῴκισε τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, ἔκοψε νόμισμα, ὡς ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει. Ἦσαν ὅμως σπανιώτατα καὶ ἐν μικροτάτῃ χρήσει. Οἱ πολιορκηταὶ τῆς Τρῳάδος ἀντήλλασσον τὸν ἀπὸ τῆς Λήμνου κομισθέντα πρὸς αὐτοὺς οἶνον μὲ χαλκόν, μὲ σίδηρον, μὲ δέρματα, μὲ βόας καὶ ἀνδράποδα.

Ἀρχάριαι ἦσαν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ αἱ τέχναι, ἡ δὲ ἐνδυμασία καὶ ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων εἶχον τὴν ἁπλότητα τῶν ἀρχαίων κοινωνιῶν. Πᾶσα γυνὴ ὕφαινε τὰ δι' ἑαυτὴν καὶ τὰ διὰ τὴν οἰκογένειάν της ἀναγκαιοῦντα ἐνδύματα, ἅπερ ἦσαν ἐκ μαλλίων. Πολλὴ δὲ χρῆσις ἐγίνετο τῶν ἐκ δέρματος ζώων φορεμάτων. Ἡ Θετταλικὴ ἐσθὴς ἦτον ἡ παχυτέρα ἕνεκα τοῦ ψύχους τῆς Θετταλίας. Ὅλαι δὲ καθ' ὅλους τοὺς Ἑλληνικοὺς τόπους αἱ γυναῖκες ἐφόρουν ἓν ὅμοιον ἔνδυμα, ὅπερ ὀνομάζετο Δωρίς. Τὰ δὲ ἔργα τεχνικῆς τινος ἐπιτηδειότητος ἀπεδίδοντο εἰς τὰς μυστηριώδεις γνώσεις καὶ τὴν ἔξοχον τέχνην τοῦ Δαιδάλου, καλούμενα Δαιδάλεια, ἢ ἐτιμῶντο ὡς δῶρα Θεῶν. Ὁ Ἥφαιστος, λέγει ὁ Ὅμηρος, κατεσκεύασε τὴν ἐκ πέντε μετάλλων ἀσπίδα τοῦ Ἀχιλλέως. Οἱ δὲ καλοὶ καὶ ποικιλόχροοι πέπλοι καὶ τὰ ἐξ ἠλέκτρου καὶ χρυσοῦ περιδέραια προσεφέροντο ὡς δῶρον Θεῶν, ἀλλ' ἤρχοντο βεβαίως ἀπὸ τῆς Σιδῶνος, ἢ ἀπὸ ἄλλων πόλεων τῆς Φοινίκης.

Παρῆγεν ἡ Ἑλλὰς οἶνους, μαλλία, ἔλαιον, μέλι καὶ τροφίμους καρπούς. Τὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ μεταλλεῖα ἀργύρου ἀνεκαλύφθησαν ἴσως ὑπὸ τῶν πρώτων ἐλθόντων Φοινίκων, διότι, ὁ Ξενοφὼν λέγει, ἦσαν ἐνεργὰ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, καὶ ἐκ τοῦ ἀργύρου τῶν μεταλλείων τούτων ἔκοψεν ὁ Θησεὺς τὸ νόμισμά του. Ἔκπαλαι ἦσαν ἀνακεκαλυμμένα καὶ τὰ ἐν τῇ Σίφνῳ μεταλλεῖα τοῦ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, ἴσως καὶ μολύβδου. Ἐν δὲ τῇ Εὐβοίᾳ, εἰς τὸ πλησίον τῆς Χαλκίδος καλούμενον Λήλαντον πεδίον ἐξήγετο μέταλλον χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Δὲν ἦσαν μακρὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ μεταλλεῖα τῆς Θάσου καὶ τῆς Φρυγίας, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐδύναντο νὰ λαμβάνωσι μέρος τῶν μετάλλων τῶν τόπων τούτων δι' ἀνταλλαγῶν καὶ δι' ἄλλων πράξεων. Οἱ Φοίνικες ὅμως ἐπεκράτουν ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ μετήρχοντο τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον, φέροντες εἰς τὴν Ἑλλάδα μικρὰ βεβαίως ποσὰ ἀρωματικῶν οὐσιῶν, ὑφασμάτων καὶ ἄλλων χειροτεχνημάτων, καὶ πολλὰ εὐτελοῦς ἀξίας πράγματα, ἀθύρματα (quinqualleries) λέγει ὁ Ὅμηρος, δι' ὧν ἐξηπάτων τοὺς Ἕλληνας ἀπολαμβάνοντες ὑπέρμετρα ἀνταλλάγματα. Ἐλάμβανον δὲ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος οἴνους καὶ σώματα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελον καὶ εὕρισκον ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οἱ ἀπαγορευτικοὶ νόμοι τῆς ἐξαγωγῆς πραγμάτων τινῶν ἐγένοντο μετὰ αἰῶνας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ Σόλωνος. Πρότερον δὲ ἀπηγορεύετο ἡ ἐξαγωγὴ τῶν Ἀττικῶν σύκων. Κατὰ ποίαν ἄρα ἐποχὴν κατώρθωσαν οἱ ἀγαθοὶ συκοφάνται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν λαθραίαν ἐκπομπὴν αὐτῶν;

Τὸ δὲ ναυτικὸν τῶν Ἑλλήνων ἀτελέστατον μένον κατὰ πάντα, περιωρίζετο εἰς μικρὰς καὶ παρὰ τὴν γῆν ναυτιλίας, ἀποφεῦγον τοὺς χειμερινοὺς μάλιστα πλόας. Ὁ Ἡσίοδος λέγει· «καλὸς διὰ τὴν ναυτιλίαν καιρὸς «εἶναι κατὰ τὸ θέρος, πρὶν γείνῃ ὁ νέος οἶνος καὶ πρὶν «ἔλθωσιν αἱ βροχαὶ τοῦ φθινοπώρου. Ἀλλὰ καὶ κατὰ »τὸ ἔαρ, ὅτε τὸ πρῶτον φύλλον τῆς συκῆς δὲν εἶναι »μεγαλείτερον ἀπὸ τὸ ἴχνος τῆς κορώνης, μετὰ κό»που δύναται νὰ σωθῇ ὁ πλέων ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς »θαλάσσης. Μ' ὅλον τοῦτο ἐκτίθενται ἐκ φιλοκερδείας »ἀνοήτως οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν θαλασσοπλοΐαν κατὰ »τὴν ὥραν ταύτην τοῦ χρόνου·

«Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.»

Οἱ περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποι ἦσαν ἀπρόσιτοι καὶ ἀνεπίδεκτοι ἐμπορίου διὰ τοὺς κατοικοῦντας λαούς. Ἡ Θρᾴκη ἦτο σχεδὸν ἀκατοίκητος. Ὁ Πόντος ὀλίγους εἶχε ξενοκτόνους κατοίκους. Ἡ Χίος, ἡ Σάμος, ἡ Λέσβος οὐδενὸς εἴδους εἶχον ἀξίαν. Ἡ Ῥόδος καὶ ἐπὶ τοῦ Τρῳϊκοῦ πολέμου εἶχε τρεῖς πόλεις, τὴν Λίνδον, τὴν Ἰαλυσὸν καὶ τὴν Κάμειρον. Εἶχε ναυτικὸν κα-

τέχνας, ὁ δὲ Ὅμηρος ἀναφέρει αὐτὴν ὡς εὐδαιμονοῦσαν καὶ πλουσίαν.

Καί σφι θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων.

(Ιλ. 655—610.)

Εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἦλθον κατὰ πρῶτον οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ ἀποικήσαντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς προείπομεν, καὶ αἱ μεταλλικαὶ τέχναι ἐκείνης εἰσήχθησαν εἰς αὐτὴν, πρὸ τῆς ἐποχῆς ἴσως τοῦ Μίνως, ὑπὸ τῶν μεταβάντων ἀπὸ τὴν Κρήτην εἰς τὴν Ῥόδον Τελχίνων, οἵτινες, κατά τινα γνώμην ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερομένην, εἶναι οἱ Κούρητες, οἱ ὑπερέχοντες τῶν χρόνων ἐκείνων τεχνῖται.

Ἡ Ῥόδος εἶχεν ἔκτοτε ἐμπόριόν τι, καὶ ἡ μικρὰ δὲ Σύμη, διότι καὶ αὐτὴ ἀπέστειλε τρία πλοῖα μετὰ τοῦ Νιρέως κατὰ τῆς Τρῳάδος.

Ἐπὶ δὲ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐκτὸς τοῦ κατεχομένου ὑπὸ τῶν Φοινίκων μέρους τῆς Συρίας, ἔζων ὡς λῃσταὶ οἱ Κᾶρες, οἱ Λέλεγες, οἱ Πελασγοὶ καὶ ἄλλοι.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος ἡ νῆσος Σχερία, ἤτοι ἡ Κόρκυρα καὶ Κέρκυρα δὲν ἦτον Ἑλληνική, καὶ κατείχετο ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς πειρατὰς Φαίακας, οἵτινες δὲν εἶχον καὶ δὲν ἤθελον νὰ ἔχωσι σχέσεις μετ' ἄλλων ἀθρώπων. Οἱ Φαίακες ἦσαν, κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν γεωγραφίαν, οἱ τελευταῖοι κάτοικοι πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος. Γνωστὴ ἦτον ἡ ὕπαρξις τῆς εὐφόρου Τρινακρίας, Σικανίας ἢ Σικελίας, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἦτον ἀπρόσιτος, κατοικουμένη, ὡς ἐλέγετο, ὑπὸ τῶν ἀνθρωποφάγων Κυκλώπων καὶ Λαιστρυγόνων. Οἱ μετὰ τοῦ Μίνωος, καὶ οἱ πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐκστρατεύσαντες κατὰ τῆς Σικελίας Κρῆτες, ἀφ' οὗ ὑπέφερον πολλὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ δεινὰ, μετέβησαν εἰς τὴν ἀπέναντι αὐτῆς Ἰταλικὴν παραλίαν, καὶ ἐδυνήθησαν νὰ κατασταθῶσιν εἰς τὴν λεγομένην τότε Ἰαπυγίαν (Καλαυρίαν), ὅπου ἔκτισαν τὴν πόλιν Ὑρίαν, καὶ ἄλλας κώμας, ἀλλ' οὐδεμίαν σχέσιν εἶχον μετὰ τῆς Ἑλλάδος, οὐδ' ὠνομάζοντο πλέον Κρῆτες, ἀλλὰ Ἰάπυγες, Μεσσάπιοι.

Ὑπῆρχον ὅμως σπάνιαί τινες ναυτικαὶ ἐκδρομαὶ μέχρι τῆς Σικελίας, καὶ μέχρι τῶν παραλίων τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Τάφιοι, κάτοικοι τῆς ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας νήσου Τάφου, ἢ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀκαρνανίας αὐτῆς καὶ ἄλλων δυτικῶν τῆς Ἑλλάδος παραλίων, καὶ οἱ Κρῆτες ἦσαν οἱ τολμηρότεροι ναυτικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἱ τοιαύτας ἐκδρομὰς ἐπιχειροῦντες ἐπὶ πειρατείᾳ, ἐπὶ σωματεμπορίᾳ, ἢ ἐπὶ ἄλλῃ τινὶ ἐμπορίᾳ. Οἱ ἐρασταὶ τῆς Πηνελόπης συνεβουλεύοντο νὰ συλλάβωσι τὸν Ὀδυσσέα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ νὰ τοὺς πωλήσωσιν εἰς τὴν Σικελίαν, ὁ δὲ ἄναξ τῶν Ταφίων Μέντης, ἔπλεε πρὸς τὴν Ἰταλίαν, φέρων σίδηρον, διὰ νὰ ἀνταλλάξῃ αὐτὸν μὲ χαλκόν.

Τὰ πάντα ἦσαν μικρὰ καὶ ἀσήμαντα, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης, συγκρινόμενα μὲ τὰ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς προόδου τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἥρωες πολιορκηταὶ τῆς Τρῳάδος ὑπῆρξαν κατὰ τὰς πράξεις, κατὰ τὸν πατριωτισμὸν καὶ κατὰ τὸ ἦθος πολὺ ὑποδεέστεροι τοῦ Λεωνίδα, τοῦ Μιλτιάδου, τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ πολλῶν ἄλλων. Ὁποῖον πατριωτισμὸν ἐδείκνυεν ὁ ἥρως Ἀχιλλεὺς ὀργιζόμενος κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τὴν Βρισηΐδα, καὶ ὁποῖον ὁ Θεμιστοκλῆς κύπτων τὸν αὐχένα ὑπὸ τὴν ῥάβδον τοῦ Εὐρυβιάδου, χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος;

Ὁ Τρῳϊκὸς πόλεμος ἐδύνατο νὰ συντελέσῃ μεγάλως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, διότι οἱ μὲν Ἕλληνες ἐγνώρισαν διὰ πολλῶν ἐκδρομῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας πολλοὺς τόπους τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Θρᾴκης, τοῦ Πόντου καὶ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, οἱ δὲ λαοὶ τῶν τόπων τούτων, ἄλλοι παθόντες ἐκ τοῦ πολέμου, καὶ ἄλλοι καταπληχθέντες ἐκ τῆς ἁλώσεως τῆς Τρῳάδος, ὅλοι δὲ ἁπανταχοῦ μεγάλην περὶ Ἑλλήνων λαβόντες ἰδέαν, ἤθελον σέβεσθαι τὰς μετ' αὐτῶν ἐμπορικὰς σχέσεις. Ἡ Ἑλλὰς ὅμως δὲν εἶχεν ἔτι οὔτε στερεὰν καὶ εἰρηνικὴν ἀποκατάστασιν, οὔτε τὸ πολιτικὸν καὶ οἰκονομικὸν ἐκεῖνο πνεῦμα, δι' οὗ ἐδύνατο νὰ δρέψῃ τὰς ὠφελείας τοιούτων περιστάσεων. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα, ἕνεκα τοῦ Τρῳϊκοῦ πολέμου καὶ τῶν μετ' αὐτὸν συμβάντων, ἐρρίφθησαν τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς αὐξήσεως καὶ ἐκτάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, διότι μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρῳάδος, Ἕλληνες καὶ Τρῳαδῖται, ἄλλοι ἐκ τῆς βίας τῶν ἀνέμων καὶ τῆς ἀτελείας τῆς ναυτικῆς περιεπλανήθησαν κατὰ ξηρὰν, καὶ ἀπῴκησαν εἰς διαφόρους τόπους, κτίσαντες πόλεις ἐμπορικωτάτας μετὰ καιρὸν κατασταθείσας.

Καὶ οἱ μὲν μάντεις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος Κάλχας καὶ Ἀμφίλοχος μετὰ πολλῶν ὀπαδῶν, συμπράξαντος καὶ τοῦ Κρητὸς Μόψου ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἔκτισαν πολλὰς πόλεις εἰς τὴν Παμφυλίαν, Λυκίαν, Πισιδίαν, καὶ Κιλικίαν, ὅπου κατά τινας ἐβασίλευσεν ὁ Μόψος. Εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν διέμειναν οἱ πλείονες τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κάλχαντος καὶ Ἀμφιλόχου. Ἡ ἐμπορικωτάτη κατασταθεῖσα Φασηλὶς, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Μόψου ἐπὶ τῆς συνόρου τῆς Παμ-

φυλίας καὶ Λυκίας παραλίας. Ἡ δὲ μεσόγειος ἐν τῇ Πισιδίᾳ ἐμπορικὴ καὶ περίφημος μετὰ καιρὸν γενομένη Σέλγη ἐκτίσθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Κάλχαντος. Καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις ἐκτίσθησαν εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐν ᾗ πρὸ αἰώνων ὑπῆρχεν ἡ ὑπὸ τῶν Ἀργείων κτισθεῖσα Ταρσὸς μικρὰ ἔτι καὶ ἀσήμαντος.

Ὁ Μενέλαος μετέβη καὶ ἔτυχεν ὑποδοχῆς εἰς τὴν ξενηλάτιδα Αἴγυπτον, καὶ εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται ἡ πρώτη θεμελίωσις τῆς πόλεως Κανώβου καὶ τῆς Μενελάου, ἀλλ' ἀνεχώρησε μετὰ τῶν ὀπαδῶν του, πλὴν τῶν αἰχμαλώτων Τρῴων, οἵτινες ἔμειναν εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς ἄνω Αἰγύπτου. Οὔτε ἀποικία, οὔτε κατάστημα Ἑλληνικὸν ἔμεινεν ἐκεῖ.

Ἀλλ' οἱ Λοκροὶ Ὀζόλαι, ἐξόριστοι ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ἐσώθησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, περὶ τὰς Σύρτεις, καὶ διέμειναν εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους.

Ἡ ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ Πῖσα ἢ Πῖσαι ἐκτίσθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ τῶν πλανηθέντων Πυλίων.

Ἀχαιοὶ δὲ, Λοκροὶ, Πύλιοι, οἱ τοῦ Ὀδυσσέως ὀπαδοὶ καὶ συνεταῖροι, Ῥόδιοι, καὶ πάντων πολυπληθέστεροι οἱ Κρῆτες, ἔφθασαν εἰς τὴν πλησιεστέραν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀπέναντι τῶν Ἰονίων νήσων καὶ τῆς Πελοποννήσου Ἰταλίαν, καὶ ἀπῴκησαν, κτίσαντες παραλίας καὶ παραποταμίας πόλεις καὶ κώμας ἐν αὐτῇ. Τὸ Μεταπόντιον καὶ ἡ Σύβαρις ἴσως· ἡ χαλκοῦχος Τεμέση, καὶ ἡ Παρθενόπη, εἰς τὴν θέσιν τῆς ὁποίας ἀνηγέρθη μετὰ καιρὸν ἡ Νεάπολις· ἡ Σάλεντος, τὸ Βρεντέσιον (Brintisi) καὶ ὁ Ὑδροὺς (Otranto) καὶ πολλοὶ ἄλλοι τόποι ᾠκίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ. Ἐκεῖ ὅπου τὴν σήμερον μικρὸς διαῤῥέει ἐν τῇ Καλαυρίᾳ ὁ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὀνομασθεὶς Νέαιθος ποταμὸς, καὶ παρὰ τῶν Ἰταλῶν ὀνομαζόμενος Neto, αἱ εἴς τινα πλοῖα τῶν πλανηθέντων Ἑλλήνων αἰχμάλωτοι γυναῖκες Τρῳάδες, βαρυνθεῖσαι τὸν πλοῦν καὶ μείνασαι μόναι, ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες, ἀποβάντες καὶ μακρυνθέντες, παρετήρουν τοὺς τόπους, ἐπυρπόλησαν, ὡς ἐλέγετο, τὰ πλοῖα, καὶ οὕτω κατηνάγκασαν τοὺς Ἕλληνας νὰ διαμείνωσιν εἰς τοὺς τόπους τούτους, ὅπου πολλοὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων ἐλθόντες μετὰ ταῦτα συνῴκησαν. Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ συμβάντος πυρπολισμοῦ τῶν πλοίων ὠνομάσθη καὶ ὁ ποταμὸς Νέαιθος, ὡς λέγει ὁ Στράβων. Ἅπασα δὲ ἡ Ἰαπυγία (Καλαυρία) κατελήφθη ὑπὸ τῶν Κρητῶν, οἵτινες ἔφευγον ἀπὸ τῆς Κρήτης, διὰ τὴν ἄκραν σιτοδείαν καὶ τὴν ὀλεθρίαν νόσον, ἥτις συνέβη ἐν αὐτῇ, ἅμα μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρῳάδος. Τινὲς δὲ τῶν Κρητῶν ἐπροχώρησαν καὶ εἰς τὴν Γαλατίαν καὶ ἔκτισαν τὴν πόλιν Βίεννον, ὁμώνυμον τῆς ἐν Κρήτῃ Βιέννου, καί τινες τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ὀδυσσέως ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ὅπου ἔκτισαν καὶ πόλιν Ὀδύσσειαν.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΣΑΚΧΑΡΟΥ.

ΣΑΚΧΑΡΟΝ ΕΚ ΚΑΛΑΜΟΥ. Τὸ σάκχαρον ἦτο γνωστὸν ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἡ δὲ Ἰνδικὴ, ὅπου ὁ σακχαροκάλαμος εἶνε αὐτοφυὴς καὶ ἄγριος, ὑπῆρξεν ἀναντιῤῥήτως ἡ πρώτη αὐτοῦ κοιτίς· ὅθεν καὶ οἱ πρῶτον εἰπόντες τι περὶ σακχάρου συγγραφεῖς ἐκάλεσαν αὐτὸ ἅλας ἰνδικόν.

Μεταξὺ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὁ Θεόφραστος ἔν τινι χωρίῳ διασωθέντι ὑπὸ τοῦ Φωτίου, ἔνθα ποιεῖται λόγον περὶ μέλιτος, ἀναφέρει ὅτι καὶ τρίτον τι εἶδος μέλιτος ὑπάρχει ἐξαγόμενον ἐκ καλάμων. Κατὰ δὲ τὸ λέγειν τοῦ Ἀρχιγένους, διασήμου ἰατροῦ Ἕλληνος, μετελθόντος τὴν ἰατρικὴν ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δομιτιανοῦ «τὸ ἰνδικὸν ἅλας ὅμοιάζει κατὰ τὸ χρῶμα καὶ τὴν στερῤῥότητα μὲ τὸ κοινὸν παρ' ἡμῖν ἅλας, ὑπὸ τοὺς ὀδόντας συντρίβεται καὶ τοῦτο ἀπαραλλάκτως ὡς ἐκεῖνο. „Ἐν τούτοις πολὺν χρόνον ὑπῆρξε σπανιώτατον ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ λίαν περιωρισμένη.

Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει μάλιστα ὅτι μετεχειρίζοντο τὸ σάκχαρον μόνον εἰς τὴν ἰατρικὴν (ad medecinæ tantum usum]. Ὁ σακχαροκάλαμος εἰσήχθη καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, εἴτε ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τὰς συχνὰς αὐτῶν ἐπιδρομὰς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΒ'. αἰῶνος, εἴτε ὑπ' αὐτῶν τῶν Εὐρωπαίων, ὅτε ἐπανῆλθον ἀπὸ τῶν σταυροφοριῶν. Ὁ σακχαροκάλαμος ἐκαλλιεργήθη ἐπιτυχῶς ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν Σικελίᾳ, μετεφυτεύθη δὲ εἰς Μαδέραν τῷ 1420· ἡ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καλλιέργεια αὐτοῦ ἐπέτυχε θαυμασίως, καθὼς καὶ ἐν ταῖς Καναρίαις νήσοις, μέχρι δὲ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς αἱ νῆσοι αὗται ἐχορήγουν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ὑπ' αὐτῆς τότε καταναλισκομένου ποσοῦ.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος ἡ καλλιέργεια τοῦ καλάμου ἦτο λίαν διαδεδομένη ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Ἁγίου Δομίγγου, ἐκεῖθεν δὲ εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Βρασιλίαν, εἰς τὴν Βαρβάδαν (μίαν τῶν Ἀγγλ. Ἀντιλ-

λῶν), τὸ Μεξικὸν, τὸ Περοῦ, τὴν Χιλήν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῇ Ἀμερικῇ ἱσπανικὰς νήσους, τελευταῖον εἰς τὰς γαλλικὰς ἀποικίας, τὰς ἀγγλικὰς, τὰς ὀλλανδικὰς καὶ τὰς δανικὰς, καὶ οὕτω κατέστη τὸ σάκχαρον ὁ κυριώδης πλοῦτος τῶν χωρῶν ἐκείνων.

Ὁ σακχαροκάλαμος (arundo saccharifera) εἶνε φυτὸν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν σταχυοειδῶν. Τὸ μέσον ὕψος αὐτοῦ ταλαντεύεται μεταξὺ τῶν 2 μ., 60 καὶ 3 μ., 30, εὑρίσκεται δ' ἐνίοτε καὶ μέχρις 6. μ. ὑψηλὸς· ἡ διάμετρος αὐτοῦ εἶνε περίπου 41 ὑποχιλιόμετρα, καὶ ὁ καυλός του βαρὺς, εὔθραυστος, χρώματος πρασίνου ἀποκλίνοντος εἰς τὸ κίτρινον, ὅταν πλησιάζῃ νὰ ὡριμάσῃ· μερίζεται ὑπὸ γονάτων (κόμβων) ἐξεχόντων, κυκλοτερῶν, ὧν τὸ ἐπίπεδον εἶνε κάθετον ἐπὶ τοῦ ἄξονος τοῦ καυλοῦ· ἐκ τῶν γονάτων ἐξέρχονται τὰ φύλλα, ἅτινα καταῤῥέουσι βαθμηδὸν, καθ'ὅσον ὁ κάλαμος προβαίνει εἰς τὴν ὡρίμασιν. Ὅταν ὁ κάλαμος ὡριμάσῃ ἐντελῶς, πληροῦται ἰνώδους καὶ σπογγώδους μυελοῦ, χρώματος λευκοῦ ῥυπαροῦ, ὅστις περιέχει σάκχαρον γλυκὺ καὶ ἄφθονον. Τὸ φυτὸν τοῦτο ἀναφύεται διὰ σπόρου ἢ καὶ διὰ παραφυάδων.

Ὁ κάλαμος οὗτος καλλιεργεῖται ἐπικερδῶς μόνον ὑπὸ τὰ θερμὰ κλίματα· ὑπάρχουσι δὲ πολλὰ εἴδη αὐτοῦ, ἐν οἷς προτιμᾶται ἐν γένει ὁ τοῦ Ἀϊτὶ, ὡς πλουσιώτερος εἰς σάκχαρον, πρωϊμώτερος, μᾶλλον εὐκαλλιέργητος, καὶ ἧττον ὑποκείμενος εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικὰς ἐπηρείας.

Κατὰ τὰς ἀναλύσεις τῶν Κυρίων Πελλιγότου καὶ Δυπυῆ (Pelligot et Dupuis,) ὁ χυμὸς τοῦ καλάμου περιέχει 17 ἕως 21 τ. % κρυσταλλώσιμον σάκχαρον· ὁ δὲ κάλαμος αὐτὸς στοιχεῖα τινα ἄζωτοῦχα καὶ μὴ, ἅλατα, χαλικὴν, μικρόν τι ποσὸν ἐλαίου αἰθερίου, ὅπερ ἐξαρκεῖ ὅπως διαστέλλει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐκ λευκογουλίων σακχάρου, ὅτε ἀμφότερα εἰσὶν ἀκατέργαστα.

Αἱ μέθοδοι, τὰς ὁποίας μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐκ καλάμων σακχάρου εἰσὶν ἀκόμη ἀτελεῖς· ἐξαιρουμένων δέ τινων ἐργοστασίων προτύπων (usines modèles), ἡ κατεργασία τοῦ σακχάρου ἔμεινε στάσιμος, καὶ περιορίζεται εἰς τὰς ἐξῆς ἐργασίας.

Οἱ καλάμοι θραύονται μεταξὺ δύο κυλίνδρων λιθίνων ἢ σιδηρῶν, κινουμένων εἴτε διὰ ῥέεοντος ὕδατος, εἴτε δι' ἀνέμου, εἴτε διὰ μηχανῆς κινουμένης διὰ ζώων καὶ σπανιώτατα δι' ἀτμοῦ. Ὁ ἐκεῖθεν ἐκρέων χυμὸς φέρεται ἐντὸς μεγάλης δεξαμενῆς, ἔνθα μένει μίαν ὥραν, πρὶν ἢ παρέλθῃ εἰς τοὺς λέβητας· οἱ λέβητες οὗτοι, εἰσὶ πέντε, καὶ ἀπαρτίζουσι τὴν καλουμένην συστοιχίαν (équipage). Ὁ πρῶτος λέβης, ὁ καλούμενος ἰδίως μέγας καὶ ἀπέχων μᾶλλον τοῦ πυρὸς ἢ οἱ λοιποὶ τέσσαρες, χρησιμεύει εἰς κάθαρσιν τοῦ ῥευστοῦ (défécation). Οὕτω καλοῦσι τὴν ἐργασίαν, ἥτις σκοπεῖ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ χυμοῦ ἀπὸ τῶν ἐμπεριεχομένων ἑτεροειδῶν ὑλῶν. Διὰ τὸν ἐκ τῆς συνθλάσεως ἀποῤῥέοντα χυμὸν τοῦ σακχαροκαλάμου (le vesou), καθὼς καὶ διὰ τὸν ἐκ λευκογουλίων, τὸ χημικὸν μέσον, δι' οὗ ἐκτελεῖται ἡ κάθαρσις εἶνε ἡ ἄσβεστος. Ὁ ἐκ λευκογουλίων χυμὸς ἀπαιτεῖ ἄσβεστον δεκάκις πλείονα, ὅπως ἀπαλλαχθῇ τῶν ἑτεροειδῶν του οὐσιῶν. Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ ζέσις ἐκτελεῖ τὸν χωρισμὸν τοῦτον, ἀφαιρεῖται ὁ ἀφρὸς, καὶ δι' ἀρυτῆρος μεταφέρεται τὸ ῥευστὸν εἰς τὸν δεύτερον λέβητα, τὸν δὴ λεγόμενον καθαρὸν, ὅπου ὑποβάλλεται εἰς ἐξάτμισιν. Ἐνταῦθα ἐξαφρίζεται πάλιν, ὁ δ' ἀφρὸς ῥίπτεται εἰς τὸν μέγαν λέβητα, ὅπως καθαρισθῇ. Ἐκ τοῦ καθαροῦ λέβητος τὸ σεράπιον (sirop) μεταφέρεται εἰς τὸν τρίτον λέβητα καλούμενον λαμπρὸν (flambeau), διότι ἐντὸς αὐτοῦ διαγινώσκεται ἐκ τῆς χροιᾶς καὶ τοῦ διαφανοῦς τοῦ ῥευστοῦ, ἂν ἡ κάθαρσις εἶνε ἐντελὴς, ἢ εἶνε χρεία νὰ προστεθῇ ἀκόμη ὀλίγον γάλα ἀσβέστου.

Τὸ σεράπιον μεταφέρεται ἔπειτα εἰς τὸν τέταρτον λέβητα καλούμενον ἰδίως σεράπιον, ὅπου πλέον παρουσιάζει πῆξιν σεραπίου, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ συγκεντρώνηται· τέλος ἐκεῖθεν μεταφέρεται εἰς τὸν πέμπτον λέβητα τὸν καλούμενον κανονοστοιχία (batterie), ἐξ αἰτίας τοῦ κρότου, ὃν ἀποτελεῖ ἡ κοχλάζουσα πηκτὴ μάζα τοῦ σακχάρου. Ἐντεῦθεν μεταφέρεται εἰς κάδδους, ὅπου μένει εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, ἵνα ψυχρανθῇ καὶ ἀποκρυσταλλωθῇ. Τότε ἡ κοκκώδης μάζα ἐμβάλλεται εἰς τύπους καὶ μετὰ τὴν πῆξιν διϋλίζεται (στραγγίζεται)· μετὸ δὲ τὴν διύλισιν ἐμβάλλεται εἰς σάκκους ἢ εἰς βαρέλια καὶ ἑτοιμάζεται πρὸς ἀποστολήν.

Τὸ ἐκ τῆς διϋλίσεως ὑπόστημα τοῦ σακχάρου (la melasse) μεταχειρίζονται εἰς διαφόρους χρείας καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀποστάζουσι τὸ γνωστὸν ῥούμιον (rhum)· Διὰ τῶν συνοπτικῶν τούτων τρόπων τῆς κατασκευῆς τοῦ σακχάρου λαμβάνεται 60 ἕως 65 χιλιόγραμμα σακχάρου ἐκ καλάμων 1000 χιλιογράμμων περιεχόντων 160 ἕως 200 χιλιογρ. σακχαρώδους οὐσίας. Ἡ σημαντικὴ αὕτη ἔκπτωσις συμβαίνει ἕνεκα τῆς ἀτελείας τῶν πιεστηρίων καὶ τῶν ἐκ τῆς βραδύτητος τῶν ἐργασιῶν προξενουμένων ἀλλοιώσεων τοῦ

τοῦ χυμοῦ, ἔτι δὲ καὶ ἕνεκα τῆς ὑπὲρ τὸ δέον ὑψηλῆς θερμοκρασίας, κλπ.

Τὸ πλεῖστον τοῦ σακχάρου μένει οὕτως ἐντὸς τῶν τριμμάτων τῶν καλάμων (bagasse)· ταῦτα δὲ χρησιμεύουσιν ὡς καύσιμος ὕλη ἐν τοῖς ἐργοστασίοις, ὕλη, ἣν δὲν πληρώνουσι μὲν οἱ ἄποικοι, ἀλλ' ὅμως, ἄλλως, ἐξαγοράζουσιν ἀκριβώτατα.

Παρὰ τὸν κάλαμον ὑπάρχει ἐν τῇ Ἀμερικῇ καὶ ἑτέρα πηγὴ σακχάρου, ἥτις δύναται νὰ ἀποβῇ ποτε γονιμωτάτη· αὕτη εἶνε τὸ δένδρον τῆς σφενδάμνου, τοσοῦτον ἀγαπητὸν παρὰ τοῖς κατοίκοις τοῦ Καναδᾶ, ὥστε μετὰ τοῦ κάστορος εὑρίσκεται ἐν τοῖς συμβόλοις τῆς χώρας. Αὕτη ἔχει φύλλα ἁβρὰ καὶ πράσινα κατὰ τὸ ἔαρ, πορφυρᾶ δὲ κατὰ τὸ φθινόπωρον, καὶ ζῇ θαυμασίως εἰς τὰ θερμὰ καὶ πετρώδη ἐδάφη, καθὼς καὶ εἰς τὰ δριμύτατα ψύχη, διότι εὑρίσκεται καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀγ· Λαυρεντίου. Τὸ ξύλον του εἶνε σκληρότερον τοῦ τῆς δρυὸς, καὶ εἰμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἐπιπλάκωσιν ἐπίπλων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ σάκχαρον, ἡ ἐαρινὴ συλλογὴ αὐτοῦ γίνεται ὡς ἡ τῆς ῥητίνης ἐν ταῖς ἐρήμοις· μία διατομὴ ἢ μᾶλλον ἓν τρῆμα τινῶν ὑφεκατομέτρων διαπράττεται ἐν τῷ στελέχει ἥμισυ μέτρον ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, σκεῦος δέ τι, οἷον καδδίσκος, τίθεται πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ δένδρου οὕτως, ὥστε νὰ δέχηται τὸν ἐκ τοῦ τρήματος ἐξερχόμενον χυμὸν· σκάπτεται ἐν τῷ ἐδάφει ἡ γῇ, καὶ κατασκευάζεται κλίβανος, ἐν ᾧ ἐνοικοδομεῖται ὁ λέβης, ἀφίνεται εἰς τὸ πλάγιον ὀπὴ, δι' ἧς ἐξέρχεται ὁ καπνὸς· τὸν συλλεχθέντα χυμὸν βράζουσιν ἐντὸς τοῦ λέβητος ὑποκαίοντες δραστήριον πῦρ, καὶ ἀνακυκῶσι τὸ ῥευστὸν διὰ πτυαρίου ξυλίνου· ἅμα κοχλάσῃ, ἄρχεται ἡ πῆξις, καὶ ἡ ὑπόλευκος χροιά του γίνεται χρυσοκίτρινος· ἐμβάλλεται ἔπειτα εἰς τύπους ἐκ ξύλου πτελέας καὶ μεταφέρεται ὅπου δεῖ.

Οἱ Καναδαῖοι ἀγαπῶσιν ἐκθύμως τὸ προϊὸν τοῦτο καὶ οὐδέποτε ποιοῦνται χρῆσιν ἄλλου, καίτοι τοῦ σακχάρου τιμωμένου πάντοτε 10 μέχρι 15 λεπτῶν ἡ λίβρα.

Τὸ ἐκ τῆς σφενδάμνου σάκχαρον [maple sugar) δὲν διεδόθη μὲν εἰσέτι ἐκτὸς τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐγχώριον κατανάλωσιν λαμβάνει καθεκάστην σπουδαιοτάτην θέσιν· προσεχῶς ἐνδέχεται νὰ γείνῃ καὶ ἄρθρον σημαντικώτατον ἐξαγωγῆς. Εἰδησίς τις ἀρτίως δημοσιευθεῖσα, ἀναβιβάζει τὴν ἐνιαύσιον παραγωγὴν αὐτοῦ εἰς 70 ἑκατομμύρια λίβρας. Ἡ σακχαροφόρος σφένδαμνος ἐδύνατο εὐκόλως νὰ συνειθίσῃ ἐν Εὐρώπῃ, τὰ δὲ κατωφερῆ τῶν Πυρηναίων, τῶν ἄλπεων τῶν Κεβενῶν καὶ ἄλλων ἀναλόγων θέσεων ἐν Τουρκίᾳ καὶ Ἑλλάδι ἐδύναντο ἴσως νὰ θρέψωσι καὶ γονιμοποιήσωσι τὸ πολύτιμον τοῦτο δένδρον.

Ὑπάρχει πρὸς τούτοις καὶ ἄλλο σακχαροφόρον φυτὸν, ὅπερ προσπαθοῦσιν ἀπὸ τινων ἤδη ἐτῶν νὰ καλλιεργῶσιν ἐν Γαλλίᾳ· εἶνε δὲ τοῦτο τὸ σόργον (sorgho) εἶδος τι τῶν σταχυοειδῶν τῆς Ἰνδικῆς (olchus saccharatus) ὅπερ ἐκάλεσαν, σακχαροκάλαμον τοῦ Βορρᾶ. Τὸ σόργον, ὡς ὁ καυλὸς τοῦ ἀραβοσίτου, πρὸς ὃν ἔχει πολλὴν σχέσιν, περιέχει τῷ ὄντι μυελόν τινα σπογγώδη ποτισμένον μὲ χυμὸν σακχαρώδη. Δοκίμια λαβοντὰ χώραν πολλαχοῦ τῆς Γαλλίας, καὶ ἰδίως τῆς μεσημβρινῆς, δὲν κατώρθωσαν ἀκόμη νὰ ἐξαγάγωσιν ἐξ αὐτοῦ κρυσταλλώσιμον σάκχαρον. Οὕτως ὁ ἐκ τοῦ φυτοῦ τοῦτου ληφθεὶς μέχρι τοῦδε σακχαρώδης χυμὸς ἐχρησίμευσεν ἰδίως εἰς τὰ ἀποσταλακτήρια τῶν πνευμάτων.

Περιηγήσεις καὶ ἀνακαλύψεις ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡμερολόγιον τοῦ διδάκτορος Βάρθ 1849—1855.

Ἐρρίκος Βάρθ. — Σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ῥίχαρδσῶνος. — Ἀναχώρησις. — Φετζάν. — Μουρζοὺκ. — Ἔρημος. — Πλάτιον δαιμόνων. — Ἀποπλάνησις Βάρθ· βάσανα καὶ ἀγωνίαι. — Ὀάσεις. — Τουαρέγοι. — Ψάμμοι Ἀφαλεσελέζ. — Βούβαλοι καὶ κριοὶ ἄγριοι. — Τυφὼν τοῦ Ἄσβεν. — Ἐκβιασμός. — Κατακλυσμὸς ὑπὸ πλάτος ὅπου δὲν ἔπρεπε νὰ βρέχῃ. — Ἡ Ἑλβετία τῆς ἐρήμου. — Σκοτεινὴ κοιλὰς τοῦ Ταγκίστ (Taghist). χαρίεσσα κοιλὰς τῆς Ἀουδέρας.

Ὁ διδάκτωρ Ἐρρῖκος Βάρθ (Heinrich Barth) ἐξ Ἀμβούργου, ἀφ οὗ περιηγήθη πρῶτον τὴν βόρειον Ἀφρικὴν, ἓν μέρος τῆς Ἐρήμου, καὶ, διαπεράσας τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, περιῆλθε τὴν Αἴγυπτον καὶ ἴδε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐδημοσίευσε τὸν πρῶτον τόμον τῶν περιηγήσεών του, καὶ ἤρξατο νὰ διδάσκῃ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου σειρὰν μαθημάτων περὶ ἀρχαίας καὶ νεωτέρας γεωγραφίας τοῦ λεκανοπεδίου τῆς Μεσογείου, ὅτε τῳ 1849, ἤκουσεν ὅτι ὁ Κύριος Ἰωακεὶμ Ῥιχαρδσὼν ἔμελλε νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Λονδίνου, ἵνα περιηγηθῇ τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν, ἐπιτετραμμένος ἐντολὴν ἐνδιαφέρουσαν ἐντάυτῷ τὴν τε ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀνθρωπότητα (ἐπρόκειτο νὰ ἀνοιχθῇ ἡ Σουδὰν εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον καὶ νὰ ἀντι-

κατασταθῇ ἡ ἀνθρωπεμπορία διὰ τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς χώρας τῶν μαύρων). Ἡ βρεττανικὴ κυβέρνησις ἐχορήγει τὴν ἄδειαν καὶ εἰς ἕνα Γερμανὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ μετάσχῃ τῆς ἀποστολῆς· ὁ δὲ Βάρθ, ὅστις εἶχεν ἔναυλον εἰς τὴν ἀκοήν του ὅσα ποτὲ ἔλεγεν αὐτῷ δοῦλος τις περὶ τῆς πόλεως Κανοῦς (Cano), ἀσμένως προσήνεγκεν ἑαυτὸν ὡς συνοδοιπόρον τὸν βρεττανοῦ περιηγητοῦ. Ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ, μαθὼν τὴν ἀπόφασίν του ταύτην, ἐλυπήθη σφόδρα· διότι, τὸ νὰ εἰσδύσῃ, ἔλεγεν, εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, τὴν χώραν ἐκείνην τῶν τεράτων, ὅπου ὁ λιμὸς, ἡ δίψα, ὁ ἄνεμος, ὁ ἥλιος καὶ ὁ πυρετὸς κτείνουσιν ὅσους φείδονται τὰ ἄγρια θηρία καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅστις πολλάκις εἶνε καὶ αὐτῶν τῶν θηρίων ὠμότερος, δὲν ἦτο ἄλλο, εἰμὴ νὰ συμμερισθῇ τὴν τύχην τοῦ Mungo-Parc καὶ τῶν τριακονταοκτὼ συνοδοιπόρων του· νὰ ὁδεύσῃ πρὸς τὸν ἀφεύκτον θάνατον ὡς ὁ Paddié, Gray, Rirhie, Bowdich, Laing, Oudney, Clapperton, Richard Lander. Αἱ θερμαὶ λοιπὸν παρακλήσεις τοῦ πατρός του ἔπεισαν μὲν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ, ἀλλ' ὁ καιρὸς εἶχε παρέλθει, καὶ ἤδη εἶχον βασισθῆ εἰς τὸν λόγον του· ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ ἀναχωρήσῃ μετὰ τοῦ συμπολίτου του Ὀφερβέρ (Overberg) ἀποφασίσαντος νὰ συμμετάσχῃ τῶν πόνων καὶ τῶν ἐργασιῶν του.

Ἀφίχθησαν εἰς Τύνιν τῇ 15 Δεκεμβρίου 1849, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τρίπολιν· ἐνῷ δὲ προσεδέχοντο τὴν εἰς τὰ ἐνδοτέρω τῆς χώρας ἀναχώρησιν, ἐποίησαν ἐν παρόδῳ ἐκδρομὴν εἰς τὰ ὄρη, τὰ περικυκλοῦντα τὴν ἐπικράτειαν τοῦ ἀντιβασιλέως καὶ ἐπανελθόντες αὖθις εἰς Τρίπολιν, ἐκινήθησαν ὁριστικῶς τῇ 24 Μαρτίου διὰ τὰ περαιτέρω.

Προβάντες εἰς τὴν Φετζὰν [Fezzan] τὸν τριπολίτην ἐκεῖνον νομὸν, οὗ τὸ ἔδαφος εἶνε κατάξηρον καὶ ἐγκατεσπαρμένον μὲ ὀάσεις, καὶ ὅστις, τῇ ἀληθείᾳ, δὲν εἶνε εἰμὴ ἀκτὴ ἀπόκρημνος θαλάσσης ἐξ ἄμμου, εἰς ἣν αὐτὴ ῥίπτει τὰ ἀκρωτήριά της, ἡ συνοδεία ἀφίχθη τῇ 18 Ἀπριλίου εἰς τοὺς πρόποδας ὀροπεδίου πετρώδους προαγγελθέντος αὐτῇ διὰ σωροῦ λίθων, εἰς ὃν πᾶς περιηγητὴς, διερχόμενος τὸ πρῶτον τὸν ἀπαίσιον ἐκεῖνον τόπον, ὤφειλε νὰ προσθέσῃ τὸν ἴδιόν του.

Ἀφ οὗ ἔπαθον οὐκ ὀλίγον ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἐν μέσῳ νυκτὸς ζοφερᾶς καὶ ὑγρᾶς, ἀφίχθησαν τελευταῖον περὶ μέσην ἡμέραν εἰς τὴν ὑψίστην κορυφὴν τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου Ἀμμαδᾶ (α), ὅστις ὑψοῦται 478 μέτρα ὑπέρανω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἐκεῖ προσεβλήθησαν ὑπὸ σφοδροτάτου ἀνέμου, πνεύσαντος ἐκ τοῦ Β.-Β.-Δυτικοῦ, ὅστις ἀνέτρεψε τὰς σκηνάς των καὶ ἀφῆκε τὴν συνοδείαν εἰς τὸ ὕπαιθρον ὑπὸ βροχὴν ῥαγδαιοτάτην καὶ δίκην χειμάῤῥου καταπίπτουσαν. Τὴν τρίτην ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἤρξατο ἡ κατάβασις διά τινος πετρώδους παρόδου, σχηματιζομένης ἐκ λίθου ψαμμίτου, τοσοῦτον μέλανος κατ' ἐπιφάνειαν, ὥστε εὐκόλως ἤθελέ τις τὸν ἐκλάβει ὡς βασάλτην, ἂν τὰ σχίσματα δὲν ἤθελον δείξει τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ φύσιν.

Φαινόμενον περίεργον καὶ σπάνιον ἐν ταῖς χώραις ταύταις εἶνε ἡ πόλις Ἐδερὶ ἐπικαθημένη εἰς τὴν κορυφὴν ὁμάδος τινὸς βράχων ἀποτόμως καὶ ἐπιχωματηδὸν διατεθειμένων. Ἡ τοποθεσία αὕτη καθίστα τὴν πόλιν ἐκείνην λίαν ἐπίσημον μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Ἀβδ-ελ Τζελὴλ (Abd-el-Djelil) τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου ἀρχηγοῦ τῶν Ὀμλὰδ-Σλιμὰν, ὅστις ἐκβληθεῖς ἐκ τοῦ ἀντιβασιλείου τῆς Τριπόλεως τῷ 1832 ἢ 33, διῆλθεν ὡς ὁ Σιμοοὺν(α) πάσας τὰς ὀάσεις τοῦ Φετζάν. Λέγεται ὅτι τὸ τέρας τοῦτο κατέκοψε περὶ τὴν Ἐδερὶ ἐξ χιλιάδας, ὡς ἔγγιστα φοινικόδενδρα· ἐν τῷ μέσῳ λοιπὸν τῶν διεσκορπισμένων τριμμάτων καὶ ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας ταύτης φυτείας κεῖται τὸ νῦν χωρίον Ἐδερί.

Ἡ συνοδεία διῆλθεν ἔπειτα διά τινων καρποφόρων ὀάσεων, χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων δι' ἀποκρήμνων ἀκτῶν, ἐκτεταμένων ἠρεμουσῶν θινῶν, λωρίδων γῆς μελαίνης περιβεβλημένης μὲ στρώματα ἅλατοῦχα καὶ ὑπολεύκου χροιᾶς, μέχρις οὗ ἐφάνη ἡ φυτεία τοῦ Μουρζοὺκ (Mourzouk) τοσοῦτον διεσπαρμένη τῇ δὲ κακεῖσε, ὥστε ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον νὰ προσδιορισθῇ πόθεν ἄρχεται καὶ ποῦ καταλήγει.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Φετζὰν κεῖται ἐν τῷ βάθει ὀροπεδίου περικυκλωμένου ὑπὸ θινῶν, 456 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Μ' ὅλην τὴν γραφικὴν θέσιν τοῦ Μουρζοὺκ, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐκπλήττεταί τις καθορῶν τὴν μεγάλην ξηρότητα τοῦ ἐδάφους, καὶ ἡ ἐκ ταύτης λυπηρὰ ἐντύπωσις αὐξάνεται ἔτι μᾶλλον, ἀρκεῖ νὰ διαμείνῃ τις ἐκεῖ ὀλίγας ἡμέρας· μόνον ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκιὰν τῶν φοινικοδένδρων δύνανται νὰ καλλιεργηθῶσι καρποί τινες (ροῖδια, σύκα, ῥοδάκινα)· τὰ ὄσπρια, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κρομμύων εἰσί σπανιώτατα, καὶ τὸ μόνον ἐκεῖ εὑρίσκόμενον εἶνε τὸ γάλα τῆς αἰγός.

(α) Hammada. ἀραβ. = ὄρος.

(α) Ἄνεμος καυστικὸς καὶ ὀλέθριος πνέων ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον.

Ὁ περίβολος τῆς πόλεως δὲν εἶνε οὔτε τριῶν χιλιομέτρων, ἀλλ' ὅμως καὶ οὕτως, εἶνε μέγας, ἀναλόγως τῶν 2800 ψυχῶν, ὑφ' ὧν κατοικεῖται, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐρημίας τῶν πορρωτέρω τῆς ἀγορᾶς κειμένων συνοικιῶν· ὁδός τις εὐρεῖα καλουμένη δενδάλ, καὶ ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς πύλης μέχρι τοῦ φρουρίου, χαρακτηρίζει τὴν πόλιν καὶ δεικνύει ὅτι ἔχει πλείονας σχέσεις μετὰ τῆς Νιγριτίας ἢ μετὰ τῆς χώρας τῶν Ἀράβων.

«Ἡ Μουρζοὺκ, λέγει ὁ διδάκτωρ Βάρθ, δὲν εἶνε ὥςπερ ἡ Γαδάμη (Ghadames) κατῳκημένη ὑπὸ πλουσίων πραγματευτῶν· εἶνε δὲ μᾶλλον τόπος διαμετακομίσεως ἢ ἕδρα ἀξιολόγου ἐμπορίου, Εἰς ἡμᾶς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος σταθμὸς τῆς ὁδοιπορίας καὶ ἡ καθ'αὐτὸ ἀφετηρία τῆς περιηγήσεως, ὅθεν οὐδὲν ἄλλο ἐπεθυμοῦμεν, εἰμὴ νὰ ἐξέλθωμεν ἐκεῖθεν ὅσον τάχος· ἀλλὰ τίς ποτὲ δύναται νὲ ἐξέλθῃ ἐκ πόλεως Ἀφρικανῆς καθ' ὡρισμένην ἡμέραν, καὶ νὰ ἐπισπεύσῃ ἀνθρώπους, δι' οὓς χρόνος δὲν ὑπάρχει; Ἡ ἀναχώρησις ἡμῶν, ἥτις ὤφειλε νά γείνῃ τῇ 6 τοῦ Ἰουνίου, ἀπεφασίσθη διὰ τὴν 13-ην, καὶ ἐκινήθησαν μὲν, τῷ ὄντι, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἀλλὰ διημερεύσαντες ἐν Τασαούνᾳ (Tassauna), ὅπως συμβιβασθῶσι μετὰ τῶν δύο ἀρχηγῶν τῶν Τουαρέγων, τῶν κεκρυμμένων ἐκείνων καὶ σιωπηλῶν πειρατῶν τῆς ἐρήμου, ἠναγκάσθησαν νὰ ὀπισθοπορήσωσι καὶ νὰ ἐπανέλθωσι πάλιν εἰς Μουρζούκ· μόλις δὲ τῇ 25 Ἰουνίου, ἐπανακάμψασα ἡ συνοδεία εἰς Τασαούναν, ἐκινήθη ὁριστικῶς· διέβη τὰ ἀμμώδη ὄρη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἔδαφος στερεώτερον, οὗ οἱ λόφοι περιστέφονται ὑπὸ θάμνων μυρίκης· τὴν χώραν ταύτην θεωρῶν τις νομίζει ὅτι ὁρμητικὸς ῥοῦς ὑδάτων παρέσυρεν ἅπαντα τὰ γεώδη τοῦ ἐδάφους μέρη, ἅτινα συνέδεόν ποτε τοὺς λόφους ἐκείνους, οἵτινες νῦν κεῖνται διασταδὸν καὶ μεμονωμένοι. Ἀνεύρισκον πάλιν μετ' οὐ πολὺ τὸ πετρῶδες ἔδαφος τοῦ Ἀμμαδᾶ, ἔπειτα ἀλληλοδιαδόχους χλοαζούσας κοιλάδας καὶ τόπους ξηροὺς, οἵτινες προηγήθησαν τῆς ἀφίξεως ἡμῶν εἰς Μουρζούκ.»

«Εἴχομεν ἤδη φθάσει εἰς τὴν Οὐεδ-Ἐλαῦεν (Oued Elaven) εὐρεῖαν πίεσιν τοῦ ἐδάφους ἀρχομένην ἐξ Ἄρκτου, ὅτε ἴδομεν αἴφνης εἰς ἀπόστασιν διακοσίων βημάτων ἀπὸ τοῦ καταλύματος ἡμῶν τέλμα, ὅπερ ἀπετέλει κέντρον ζωῆς εἰς ἐκείνην τὴν ἐρημικὴν χώραν· κόσμος ὅλος ἐλούετο ἐν αὐτῷ καὶ ἐφιλοπαίκτει. νέφος μελεαγρίδων καὶ γαγγάδων περιίπταντο ὑπεράνω τοῦ ἐμψύχου τούτου σωροῦ, ἀναμένουσαι τὴν στιγμὴν τοῦ νὰ ἀντικαταστήσωσι τὰς λουομένας. Ἐνταῦθα νέαι πάλιν δυσχέρειαι ἀναφύονται ἐκ μέρους τῶν Τουαρέγων, οἵτινες ἀνεδέχθησαν ὅπως ὁδηγήσωσι τὴν συνοδείαν μέχρι τῆς Σελουφιέτης [Seloufiet]. Οἱ ὑπηρέται μᾶς λέγουσιν ὅτι κακῶς ποιοῦντες πιστεύομεν ὅτι ἡ ὁδὸς τοῦ Ἀχὶρ (Ahir) εἶνε ἀνοικτὴ, ἀποφαίνονται δὲ ὅτι πρέπει ἐξάπαντος νὰ πέμψωμεν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς χώρας, καὶ νὰ ζητήσωμεν τὴν ἄδειαν τῆς ἐλευθέρας εἰσόδου. Ὅθεν, καίτοι ἐπιμένοντες εἰς τὸ ἀνέκαθεν δρομολόγιόν μας συνῃνέσαμεν νὰ διαβῶμεν διὰ τῆς Γὰτ [Ghat] καὶ νὰ διαμείνωμεν ἐκεῖ ἓξ ἡμέρας, ἐκεῖθεν δ' ἔπειτα νὰ ἀναχωρήσωμεν κατ' εὐθεῖαν διὰ τό Ἄσβεν (Asben].

Ἐν ᾧ διευθυνόμεθα εἰς Γὰτ, καὶ ἤδη εἰσερχόμεθα εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Τανεσὸλ, ἴδομεν ὀρθούμενον ἐνώπιον ἡμῶν τὸ ὄρος Ἰνίδεν ἢ τῶν δαιμόνων, θαυμασίως φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου· ἡ κάθετος αὐτοῦ κορυφὴ, μετὰ τῶν πύργων της καὶ τῶν κρωσσωμάτων αὐτῶν ἀπετέμνετο λευκόχρους εἰς τὸν αἰθέρα, ἐπικαθημένη ἐπὶ ἰσχυρᾶς βάσεως, ἐφ' ἧς διεκρίνοντο στρώματα τιτάνου ἐρυθρᾶς· πρὸς δυσμὰς ὁ ὁρίζων συνεκλείετο ὑπὸ θινὸς, ἣν ὁ ἄνεμος ἐσάρωνε καὶ διεσκόρπιζεν ἐφ' ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κοιλάδος.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης, ὡδεύομεν πρὸς τὸ μαγικὸν ὄρος, ὅπερ τὰ φαντασιώδη διηγήματα τῶν ἡμετέρων ἀκολούθων περιέβαλλον μὲ ἀπιστεύτους γοητείας. Ἀπεφάσισα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ παλάτιον ἐκεῖνο τῶν δαιμόνων, ἐναντίον τοῦ παραινέσεων τῶν Τουαρέγων, οἵτινες μοι συνεβούλευον νὰ μὴ ἐκθέσω ἐμαυτὸν εἰς ἄφευκτον κίνδυνον. Μὴ κατορθώσας νὰ εὕρω ὁδηγοὺς, ἀνεχώρησα μόνος διὰ τὸ καταχθόνιον ἐκεῖνο οἰκητήριον, λίαν πεποιθὼς ὅτι τοῦτο ἦτό ποτε τόπος ἀφιερωμένος εἰς λατρείαν, καὶ ὅτι ἔμελλον νὰ εὕρω ἐκεῖ ἀνάγλυφα ἢ ἐπιγραφὰς περιέργους. Κατ' ἀτυχίαν μου δὲν ἔλαβον ἄλλο ἐφόδιον εἰμὴ δίπυρα καὶ φοίνικας, ἅτινά εἰσι τροφὴ χειρίστη πασῶν, ὁσάκις ἐκλείψῃ τὸ ὕδωρ. Ὑπερέβην τὰς θῖνας, εἰσῆλθον εἰς τὸ πεδίον, ὅπερ ἦτο γυμνότατον καὶ κατεστρωμένον μὲ μέλανα χαλίκια, λοφίδια δὲ τοῦ αὐτοῦ χρώματος ὑψοῦντο σποράδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· διέβην χλοάζουσαν κοίτην χειμαῤῥοῦ διευθυνομένου πρὸς τὴν κοιλάδα· αὕτη ἦτον τὸ ἄσυλον ζεύγους ἀντιλοπῶν, αἵτινες, καίτοι θορυβηθεῖσαι, ὅμως δὲν ἔφυγαν, κηδόμεναι πάντως τῶν νεογνῶν των, ἀλλ' ὀρθώσασαι τὰς κεφαλὰς, ἠτένιζον πρὸς ἐμὲ, ἐνῷ ἐκίνουν τὴν οὐράν. Εὑρέθην ἔμπροσθεν χαράδρας, τὸ δὲ μαγικὸν παλάτιον ἐφαίνετο ἀποφεῦγόν με· μετέβαλον διεύθυνσιν καὶ κρημνός μοι ἀπέκλεισε τὴν διάβασιν. Ὁ ἥλιος ἦτο εἰς τὴν ἀκμὴν

τοῦ καύσωνός του, μόλις δὲ ἡμιθνὴς ὑπὸ τοῦ μόχθου ἔφθασα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἧς ἡ κρωσωτὴ στέγη, μόνον ποδῶν τινων πλάτος ἔχουσα, δέν μοι προσήνεγκεν οὔτε ἀνάγλυφα οὔτε ἐπιγραφάς.

Ἡ ὅρασις ἐξικνεῖτο ἐκεῖθεν μακρὰν, καὶ ὅμως ματαίως ἐζήτουν νὰ ἀνακαλύψω τὴν συνοδείαν. Ἐπείνων, ἐδίψων, οἱ φοίνικες καὶ τὰ δίπυρά μου δὲν ἐτρώγοντο πλέον, καὶ τὸ ὕδωρ μου ἔμεινε τόσον ὀλίγον, ὥστε ἔβαλον εἰς τὸ στόμα μου ἓν μόνον ῥόφημα, φοβούμενος μὴ τὸ ἐξαντλήσω. Μ'ὅλην μου τὴν ἀδυναμίαν ἠναγκάσθην νὰ καταβῶ πάλιν, καὶ, ὅταν εὑρέθην εἰς τὸ πεδίον, τὸ ὕδωρ μου εἶχεν ἐκλείψει. Ἐπορεύθην ὀλίγην ὁδὸν, ἀλλ' ἔπεσα εἰς ἀνοδίας, ὥστε δὲν εἴξευρον ποῦ πλέον διεύθυνα τὰ βήματά μου· ἐξεκένωσα τὸ πιστόλιόν μου, ἀλλὰ δὲν ἔλαβον ἀπάντησιν. Ἀπεπλανήθην ἔτι μᾶλλον· ὑπῆρχε χλὸη εἰς τὸ μέρος, ὅπου εἶχον φθάσει· εἶδον μικράς τινας σκιάδας μαύρων ἐρειδομένας εἰς κλάδους μυρίκης, ἔσπευσα πρὸς αὐτὰς, ἀλλὰ τὰς εὗρον ἐρήμους. Εἶδον μακρὰν διαβαίνουσαν σειρὰν καμήλων, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἦτον ἀπάτη· ἐκυριεύθην ὑπὸ πυρεττοῦ. Ἡ νύξ με κατέλαβε, πῦρ ἀνέστραψεν εἰς τὸ σκότος, ἐνόμισα ὅτι ἦτον τῆς συνοδείας· ἐξεκένωσα ἐκ νέου τὸ πιστόλιόν μου, ἀλλ' οὐκ ἦν φωνὴ οὐδὲ ἀκρόασις. Ἡ φλὸξ ὑψοῦτο ἀδιακόπως εἰς τὸν οὐρανὸν δεικνύουσά μοι ποῦ ἦτο ἡ σωτηρία, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐδυνάμην νὰ ἐπωφεληθῶ ἐκ τοῦ σημείου· ἐξεκένωσα καὶ αὖθις τὸ πιστόλιόν μου, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἐσίγα· ἀφιέρωσα τότε τὴν ζωήν μου εἰς τὴν ἄφατον εὐσπλαγχνίαν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, καὶ ἀνέμεινα ἀνυπομόνως τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἡ ἡμέρα ὑπέφωσκεν ἤδη, τὸ πᾶν εἰσέτι ἀνεπαύετο ἐν ἀνεκφράστῳ γαλήνῃ· ἀνέλαβον πάλιν τὸ πιστόλιον μου, ἐγέμισα αὐτὸ μὲ διπλοῦν γέμισμα, καὶ ὁ κρότος διακυλινδούμενος ἀπὸ ἠχοῦς εἰς ἠχώ μοι ἐφάνη ὅτι καὶ αὐτοὺς τοὺς τεθνεῶτας ἤθελεν ἐγείρει ἐκ τῶν νεκρῶν· καὶ ὅμως οὐδεὶς ἤκουσεν. Ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ, ὁ καύσων κατέστη τρομερὸς, εἵρπυζον ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἐπιζητῶν τὴν σκιὰν τῶν γυμνῶν κλάδων τῆς μυρίκης· μόλις τὴν μεσημβρίαν εὗρον ὀλίγην σκιὰν, ἵνα θέσω τὴν κεφαλήν μου· ἡ δίψα μ'ἐβασάνιζεν, ἤνοιξα τὴν φλέβαν μου καὶ ἔπιον ὀλίγον ἐκ τοῦ αἵματός μου, ἀλλ' ἐξαντληθεὶς ὑπὸ τοῦ κόπου, τοῦ καύσωνος καὶ τῆς δίψης, ἔπεσα ἀναίσθητος χαμαί Ὅτε ἤδη ὁ ἥλιος ἦτο ὄπισθεν τοῦ ὄρους, συλλέξας τὰς ὀλίγας δυνάμεις μου, ἔσειρα ἐμαυτὸν ὀλίγα βήματα ἀπὸ τῆς μυρίκης, προσηλωμένα ἔχων τὰ τεθλιμμένα μου ὄμματα εἰς τὸ πεδίον, ὅταν ἀντήχησε φωνὴ καμήλου· Οὐδέποτε μουσικὴ κατέθελξε τοσοῦτον τὰς ἀκοάς μου, ὅσον ἡ περιπόθητος αὕτη φωνή.“

Μετὰ εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν ἀγωνίαν ὁ Βάρθ ἐσώθη ὑπό τινος Τουαρέγου, μέρος ἀποτελοῦντος τῆς συνοδείας, καὶ ὅςτις ἐξῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ περιηγητοῦ.

«Διήγαγον ἓξ ἡμέρας ἐν τῇ διπλῇ ὁάσει τῆς Γὰτ καὶ Βαρακὰτ, ὧν οἱ ἀγροὶ, ἔνθα ἡ κριθὴ καὶ ὁ σῖτος ὑποχωροῦσιν εἰς τὴν κέγχρόν, ἐξαγγέλλουσι τὴν γειτνίασιν τῆς Νιγριτίας. Οἱ ἡμέτεροι περιηγηταὶ εὗρον ἐνταῦθα κήπους καλῶς διατηρουμένους, περιπεφραγμένους μὲ χάρακας, κορυδαλοὺς καὶ φάσσας παντοδαπὰς ἐπὶ τῶν κλάδων, κομψὰς κατοικίας ἐπιστεφομένας μὲ δώματα, ἄνδρας ἐργαζομένους δραστηρίως, προάστεια γέμοντα παίδων, καὶ σχεδὸν πᾶσα γυνὴ ἔφερε βρέφος ἐπὶ τῶν ὤμων· τέλος, πληθυσμὸν μέλανα, ἐντελῶς καθεστηκότα καὶ πολὺ κρείττονα τῆς μικτῆς φυλῆς τοῦ Φετζάν. Ἀλλ' ἐδέησε νὰ ἀναλάβωμεν τὴν διὰ τῆς ἐρήμου πορείαν, ἥτις ὑπὸ τὴν ζώνην ταύτην εἶνε αὐτόχρημα χάος βράχων.»

«Ἡ χώρα αὕτη οὐ μόνον εἶνε ἀξιοσημείωτος διὰ τὸ σχῆμα τῶν βράχων της, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν γινομένην μετάβασιν ἐκ τοῦ ψαμμίτου εἰς τὸν γρανίτην. Τὴν 30 Ἰουλίου ἀφίχθημεν εἰς τὴν συμβολὴν δυὸ χαραδρῶν, σχηματιζουσῶν εἶδος τριοδίας ἐντὸς τῶν συγκεχυμένων ἐκείνων ὄγκων. Ἡ Κουαδέη (Quadey), ἥτις διεσταύρωνε τὴν ὁδόν μας, καὶ μόλις εἴκοσι μέτρων πλάτος ἔχουσα, συσφίγγεται πορρωτέρω μεταξὺ γιγαντωδῶν τοίχων ὑπὲρ τοὺς χιλίους πόδας ὑψηλῶν, σχίσμα, ὅπερ οἱ θυελλώδεις ὑετοὶ μεταβάλλουσι πάντως ἑκάστοτε εἰς αὐτόχρημα καταῤῥάκτην· ἐτεκμαιρόμεθα δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ὀρύγματος, ὅπερ ἀπηντήσαμεν διαβαίνοντες, ἐν εἴδει δεξαμενῆς κατὰ τὴν διέξοδον τοῦ ἀγρίου τούτου ὀχετοῦ, καὶ ὅπερ ἦτο πεπληρωμένον ὕδατος ψυχροῦ καὶ διαυγοῦς. Ἡ τριοδία αὕτη, αἱ πάροδοι αὗται, σχηματίζουσι τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀγκουερὶ, γνωστὴν πάλαι ἤδη εἰς τοὺς εὐρωπαίους γεωγράφους ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀμαΐς.»

«Μετὰ λύπης ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τῆς περιέργου ταύτης χαράδρας, καὶ ἔχω σκοπὸν νὰ ἐπανέλθω τὴν ἐπιοῦσαν, ὅταν ἔλθωσιν αἱ κάμηλοι νὰ πίωσι.“

«Εἰδήσεις ἐμποιοῦσαι ἀνησυχίαν καὶ φόβον δὲν μ' ἐπιτρέπουσι νὰ βάλω εἰς πρᾶξιν τὴν ἐπιθυμίαν μου ταύτην· ἐξαγγέλλεται ἐκστρατεία μελετωμένη καθ' ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Σίδι-Ἰαλὲφ - Σακερτὰφ, ἰσχυροῦ ἀρχηγοῦ, ὑποδουλώσαντος πολυαρίθμους Ἰγγάδας (Ingad) κα-

τοικοῦντας εἰς τὰ περίχωρα. Αἴτιον δὲ τούτου εἶνε τὸ αἰώνιον ζήτημα τοῦ φόρου, ὃν οἱ Τουαρέγοι λαμβάνουσι, δικαιώματι τοῦ ἰσχυροτέρου παρὰ τῶν συνοδειῶν, αἵτινες διέρχονται τὴν ἔρημον. Γίνεται, τέλος, συμβιβασμός τις, καὶ, ἀναλαβόντες τὸ θάρρος μας, ἀκολουθοῦμεν μεσημβρινήν τινα διέξοδον τῆς κοιλάδος, ἧς αἱ πλευραὶ ταπεινοῦνται κατ' ὀλίγον. Ὁ γρανίτης ἐμφανιζόμενος κατ' ἀρχὰς ὑπὸ μορφὴν πρησματικὴν προβλῆτα, καταντᾷ νὰ καταλάβῃ ὅλον τὸ χωρίον· ἡ ὁδὸς ἀκολουθεῖ τὰς σκολιὰς στενωπορίας· διαπερῶμεν μικρὰς πεδιάδας περικεχωσμένας ἐντὸς σωρῶν γρανίτου, γενικῶς γυμνῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ στολιζομένων μὲ μιμόσας (ἀκακία αἰδήμων), φυομένας μεταξὺ τῶν βράχων."

„Ἀφικνούμεθα εἰς τὸ ὄρος Τίσκα, διακοσίων περίπου μέτρων ὑψηλὸν καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ κώνων χαμηλοτέρων· ἐνταῦθα εἶνε τὸ τέρμα τῶν χαλικωδῶν ταινιῶν. Τὸ ἔδαφος γίνεται ὁμαλὸν, καίτοι βαθμηδὸν ἀναβαῖνον, καὶ τὸ πεδίον ἐκτυλίσσεται ὅσον ἡ ὅρασις ἐξικνεῖται, χωρίς τι νὰ διακόπτῃ τὴν ξηράν του μονοτονίαν. Τὴν ἐπιοῦσαν ἀνεχωρήσαμεν ἐνωρὶς, σκοποῦντες νὰ φθάσωμεν τὴν χώραν τῶν ἀμμωδῶν λόφων, ἣν ἐβλέπομεν ἤδη ἀπὸ ἀποστήματος πέντε ἕως ἓξ μιλίων, καὶ ἥτις ὑπόσχεται ὀλίγην χλόην διὰ τὰς πεινώσας καμήλους μας."

„Μετὰ δύο ἡμέρας προσηγγίζομεν εἰς τὸ φρέαρ τοῦ Ἀφαλεσελέζ· ἡ ὁδὸς εἶνε σκιερά· θάμνοι τινὲς μυρίκων μὴ δεόντως ἀνεπτυγμένων φύονται ἐπὶ λοφιδίων δεκαπέντε ἕως εἴκοσι μέτρων ὕψους καὶ καλυπτομένων ὑπὸ ἄμμων· τὸ ἔδαφος εἶνε μεμιασμένον μὲ κόπρον καμήλων, καὶ ἄλλας ἀκαρθασίας. Ὁ θλιβερὸς οὗτος τόπος εἶνε διὰ τὰς συνοδείας λίαν σπουδαῖος, ἕνεκα τοῦ αὐτόθι εὑρισκομένου ὕδατος, ὅπερ εἶνε πότιμον, καίτοι ἔχον θερμοκρασίαν 25 βαθμῶν."

„Ἄμμος, χάλικες, μικραὶ κῶχαι σιλιγνιωδῶν ψαμμιτῶν, γρανίτης ἀναμιγνυόμενος μετὰ ψαμμίτου ἐρυθροῦ ἢ λευκοῦ, ὀλίγαι μιμόσαι εἰς διάστημα μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν δρόμου, ἄκραι ὀξεῖαι, διαῤῥηγνύουσαι τὴν γραμμὴν τῶν ψαμμιτῶν, κοιλάδες κατάξηροι, τοιαύτη εἶνε ἡ χώρα, ἣν διερχόμεθα. Καὶ ὅμως κατοικεῖται ὑπὸ μεγάλων ἀγελῶν βουβάλων, αἵτινες, καταδιωκόμεναι ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀνδρῶν, ἀνεῤῥιχῶντο εἰς τοὺς βράχους πολὺ εὐκολώτερον ἢ ἡμέτεροι θηρευταὶ, καὶ ἐγίνοντο ἄφαντοι· ἡ τραγέλαφος εἶνε ὡσαύτως κοινοτάτη ἐν τοῖς ὀρεινοῖς τῆς ἐρήμου, καὶ ἀπαντᾶται συχνὰ ἐν συνοδείᾳ μετὰ τῶν βουβάλων."

«Τῇ 16 Αὐγούστου κατεβαίνομεν πετρώδη τινὰ ῥάχιν χαλικόστρωτον, πυκνὰ νέφη εἶχον διαῤῥαγῆ ἐφ' ἡμᾶς, στρόβυλοι ἄμμου διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκσφενδονίζοντος λυσσωδῶς τὴν βροχὴν συνέχεον τὰς τάξεις ἡμῶν, ὅταν οἱ συνοδεύοντες ἡμᾶς δοῦλοι τῆς συνοδείας ἐχαιρέτησαν ἀγερώχως τὸ ὄρος Ἄσβεν· Ὁ ψαμμίτης καὶ ὁ γραφίτης εἶχον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀντικαταστήσει τὸν γρανίτην, καὶ τὸ χωρίον τοῦτο ἀπετέλει γραμμὴν μεθορίαν μεταξὺ δύο διαφόρων ζωνῶν.»

«Ἔκτοτε ὡδοιπορήσαμεν τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἠκολουθοῦμεν τὰς περιστροφὰς κοιλάδος κατεστρῶμενης μὲ νέαν χλόην· τέσσαρες ἄνδρες, ἔπειτα δὲ καὶ ὁλόκληρον στῖφος ἐλαφρῶς ὡπλισμένων ἐφάνησαν αἴφνης ἐπί τινος ὑψώματος, καὶ ἦλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῶν. Ἐγὼ ἤμην ὁ πρῶτος τῆς συνοδείας, ἐπήδησα εὐθὺς ἀπὸ τῆς καμήλου μου καί διευθύνθην πρὸς τὸ στῖφος, προσηλωμένος εἰς τὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου σκηνήν. Πόσον ἐξεπλάγην ἰδὼν δύο ἐκ τῶν τεσσάρων ἐκείνων τῶν κατὰ πρῶτον φανέντων ἀνδρῶν χορεύοντας χορόν τινα πολεμικὸν μετὰ τῶν ἡμετέρων Κελουὶς, ὃν οἱ ἄλλοι ἐθεώρουν ἡσύχως. Ἐπλησίασα· οἱ χορευταὶ ὥρμησαν πρὸς τὸ μέρος μου, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ σχοινίου τῆς καμήλου, ὅπερ εἶχον ἀνὰ χεῖρας, ἀπῄτησαν τὴν ἀπότισιν φόρου. Ἔχων τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ σκανδαλίου τοῦ τυφεκίου μου, ἔμαθον ἐγκαίρως τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης των διαγωγῆς. Ὁ τόπος ἐφ' οὗ ἵσταντο, ὅταν τοὺς ἴδωμεν κατὰ πρῶτον, παριστᾷ πρόσωπον σπουδαῖον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας, εἰς ἣν ἐμέλλομεν νὰ εἰσέλθωμεν. Ὅταν οἱ Κελουὶς, καταγόμενοι τότε ἐξ ἀγνοῦ βερβερικοῦ αἵματος, ἔλαβον κατοχὴν τῆς πατρίδος τοῦ Γοβεραουᾶ, ἐγένετο συμφωνία ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, μεταξὺ τῶν κοκκίνων κατακτητῶν καὶ τῶν μαύρων ἰθαγενῶν, ὅτι εἰς τούτους χαρίζεται ἡ ζωή, καὶ ὅτι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῶν Κελουὶς δὲν θέλει ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ νυμφεύηται μὲ ἄλλην γυναῖκα εἰμὴ μὲ μίαν ἐκ τῆς ἡττημένης φυλῆς. Εἰς μνημόσυνον τῆς συμβάσεως ταύτης ὅταν διαβαίνῃ συνοδεία διὰ τοῦ τόπου, ὅπου ἔλαβε χώραν ἡ σύμβασις αὕτη, οἱ δοῦλοι ἀγάλλονται, καὶ λαμβάνουσι παρὰ τῶν δεσποτῶν των μικρόν τινα φόρον, ὅστις τοῖς δίδεται εὐχαρίστως. Τὸ παρεμπεσὸν τοῦτο συμβὰν ἤθελεν ἔχει δι' ἡμᾶς πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον, ἐὰν ἡ ψυχὴ ἡμῶν δὲν ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ μεγάλης ἀνησυχίας· τὴν ἐπαύριον, τρεῖς ἄγνωστοι εἶχον πλησιάσει τὴν συνοδείαν, λέγοντες ὅτι δὲν ἀνέμενον ἄλλο, ἵνα μᾶς φονεύσωσιν, εἰμὴ τὴν ἄφιξιν τῶν συνεταίρων των.

Πόσα βάσανα δὲν μᾶς ἐπροξένησεν ἡ φιλάρπαγος αὕτη φυλὴ, ἥτις κατοικεῖ τὰ μεθόρια τοῦ Ἄσβεν, καὶ ἧς οἱ διὰ τῆς βίας ἐπιβαλλόμενοι φόροι, σμικρύνοντες ὁλονὲν τὸ χρηματικόν μας ἔμελλον νὰ μᾶς προξενήσωσι βραδύτερον σειρὰν συμφορῶν καὶ ταλαιπωριῶν, αἵτινες παρ' ὀλίγον κατέστρεφον τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως."

„Τέλος μετὰ δέκα ἡμερῶν ληστεύσεις καὶ ἀπειλὰς, ἀγῶνας μετὰ τῶν θρασέων ἐκείνων ληστῶν καὶ τῆς ἀκορέστου ἐκείνης γενεᾶς τῶν μαραβούτων, μετὰ βροχὴν κατακλυσμίαν ὑπὸ γεωγραφικὸν πλάτος, ὅπου οἱ σοφοὶ ἐκήρυξαν ὅτι δὲν πρέπει νὰ βρέχῃ, οἱ ἡμέτεροι περιηγηταὶ ἴδον ἐμφανιζομένους τοὺς προπομποὺς καὶ φύλακας, οὓς ἀπέστειλεν ὁ ἀρχηγὸς Ἀν-νοὺρ, ὅπως ὁδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς Τίν-Τελοὺστ. Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ γέροντος ἀρχηγοῦ ἀπεῖχε πολὺ τοῦ νὰ ἦνε φιλόξενος, ἀλλὰ τοὐλάχιστον δὲν ἐστερεῖτο εἰλικρινείας καὶ χρηστότητος.»

»Δὲν τῷ συγχωρῶ, λέγει ὁ Ἐῤῥῖκος Βὰρθ, ὅτι εἰς τοσοῦτον φυλαργυρίας προήχθη, ὥστε οὔτε κἂν νὰ πίω μοι ἔδωκε, ὅταν τὸν ἐπεσκέφθην ἐν καιρῷ μάλιστα φρικτοῦ καύσωνος, ἀλλ' ὅμως δὲν κωλύομαι καὶ τοῦ νὰ τὸν τιμῷ ὡς πολιτικὸν ἄνδρα, καὶ νὰ ἀπονείμω δικαιοσύνην εἰς τὴν εὐθύτητα καὶ σταθερότητα τοῦ πνεύματός του. Τέλος, εὐχαριστήθην μεγάλως ἐκ τῆς διαγωγῆς του, ὅταν ἀπεφάσισα νὰ ἀναχωρήσω εἰς Ἀγαδὲζ, ὅπου ἑδρεύει ὁ ἀνώτατος ἄρχων τῆς χώρας."

«Τὸ ὄρος Ἄσβεν ἢ Ἀχὶρ δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡ Ἑλβετία τῆς ἐρήμου, καὶ ἡ ὁδὸς, ἣν ἠκολούθησεν ὁ Βὰρθ, ἵνα ὑπάγῃ εἰς Ἀγαδὲζ, διαβαίνει διὰ χώρας λίαν γραφικῆς. Εἰς πᾶσαν στιγμὴν τὸ ὄρος διασχίζεται καὶ ἐμφανίζει παρόδους ἑλικοειδεῖς, λεκανοπέδια καρποφόρα, κορυφὰς μεμονωμένας δεσποζούσας τοῦ χωρίου.»

«Τὴν 7 Ὀκτωβρίου, ἀναχωροῦντες, εὕρομεν τὴν κοιλάδα Τιγγεδὰ, ἣν ἐζωοποίουν, κατὰ τὸ δροσερὸν τῆς πρωΐας, πολυάριθμα στῖφη περιϊπταμένων περιστερῶν. Ἀναβάντες ὕψωμά τι πετρῶδες, καὶ καταβάντες αὐτὸ, εὑρέθημεν εἰς τὴν κοιλάδα Ἐραζὰρ-ἐν-Ἀσαδὰ (Erazar-en-Asada), περιωριζομένην ἐξ ἀνατολῶν ὑπὸ τοῦ ὄρους Δογέμ. Ἡ τροπικὴ βλάστησις μόλις ἐπιτρέπει εἰς τὰς καμήλους τὴν ἐλευθερίαν τοῦ κινεῖσθαι. Εὑρίσκω ἐνταῦθα ὡς ἐπικρατοῦσαν φυτείαν τὰ φοινικόδενδρα (cucifère), ἅτινα δὲν εἶχον πλέον ἰδεῖ ἀπὸ τῆς Σελουφιέτης, ἀλλ' ἐπαναβλέπω πλήρη ὀργασμοῦ, ὃν ἀποκτῶσιν ἅμα ἀφεθῶσιν εἰς τὴν διάκρισιν τῆς φύσεως· ταῦτα συνοδεύονται μὲ μιμόσας πολλῶν εἰδῶν, περιπεπλεγμένας μὲ μεγάλας κλιματίδας, αἵτινες σχηματίζουσιν ὑπεράνω αὐτῶν πυκνοὺς θόλους.»

«Κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ δάσους ἡ ἀτραπὸς ἀναβαίνει φάραγγας κατεστρωμένας μὲ χλόην καὶ, ἤδη ἀφικνούμεθα εἰς τὸ ὕψιστον τῆς παρόδου μέρος, περίπου ἑπτακόσια ἑξήκοντα μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἀφήσαντες εἰς τὰ ἀριστερὰ ἡμῶν τὴν μεγαλοπρεπῆ κορυφὴν τοῦ Δογὲμ, σχηματιζομένην πιθανῶς ἐκ βασάλτου, καθὼς καὶ ὅλην τὴν σωρείαν τοῦ Βαγτζὲμ (Baghzem) ἐρχόμεθα εἰς πεδιάδα χαλικώδη, κατάφυτον μὲ πυκνὰς μιμόσας, ὅπου ἀπαντᾷ τις συχνότατα ἴχνη λεόντων ἐπιπολαζόντων εἰς τὰς ἐρημίας ταύτας, ἀλλ' οἵτινες, καθ' ὅσον ἐγὼ παρετήρησα, δὲν φαίνονται τόσον ἄγριοι.»

»Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Τάγκιστ (Tanghist) ἐγκατεσπαρμένην μὲ λίθους βασανίτας μεγέθους κεφαλῆς παιδίου, καὶ περιπεφραγμένην μὲ βράχους ἀπογεγυμνωμένους ὁλοσχερῶς. Ὁ Μωάμεθ-Βὲν-Ἀϐδ-ἔλ-Κερὶμ, καταγόμενος ἐκ Τουὰτ, ὁ εἰσαγαγὼν τὸν ἰσλαμισμὸν εἰς τὸ κεντρικὸν μέρος τῆς Σουδὰν, καθιέρωσε τὸ πενθηρὸν τοῦτο χωρίον εἰς τὴν προσευχήν.»

»Ἐκ τοῦ πετρώδους τούτου χωρίου μεταβαίνομεν εἰς τὴν πολυθρύλλητον κοιλάδα Ἀουδέρας, ὅπου ἴδον τρία ἀνδράπαδα ἐζευγμένα εἰς εἶδος τι ἀρότρου δίκην βοῶν, ὑπὸ τοῦ ἀγοράσαντος αὐτά. Τοῦτο εἶνε, στοχάζομαι, τὸ μεσημβρινώτατον τῆς Ἀφρικῆς τὸ κείμενον πρὸς βορρᾶν τοῦ ἰσημερινοῦ, ὅπου τὸ ἄροτρον ὑπάρχει ἐν χρήσει· εἰς ἅπασαν δὲ τὴν Νιγριτίαν τοῦτο ἀντικαθίσταται διὰ τῆς σκαπάνης. Ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρὸς, ἡ κοιλὰς περιεζωσμένη ὑπὸ γηλόφων ἀποτόμων κεκοσμημένων μὲ φοινικόδενδρα, ἐστρωμένων μὲ χλόην, καταφύτων μὲ πυκνόφυλλα καὶ ποικίλα δενδρύλλια, ἐξετύλισσεν ἐνώπιόν μας τὴν ὑλομανὴ καλλονήν της. Ἡ κοιλὰς αὕτη καθὼς καὶ αἱ διαδεχόμεναι αὐτὴν, δύνανται νὰ παράγωσι οὐμόνον κέγχρον ἀλλὰ καὶ σῖτον, καὶ ἄμπελον, καὶ φοίνικας, καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἤδη τῶν ὀσπρίων· λέγουσιν ὅτι ἐμπεριέχει πεντήκοντα κήπους παρὰ τὸ χωρίον Ἰφαργκέν. Ἐδέη νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν τερπνότατον τοῦτον τόπον ταχύτερον ἢ ὅσον ἐπεθυμοῦμεν, νὰ ἀναβῶμεν δὲ πετρώδη βουνὰ, νὰ βαδίσωμεν ὁδὸν ἀνώμαλον, νὰ παραπορευθῶμεν τὴν κοιλάδα Τεχουὰ, ἥτις περιβάλλεται μὲ λεπτὸν στρῶμα νίτρου, ὅπερ ἀποτελεῖ ἐν τῶν σπουδαίων ἀντικειμένων τοῦ νιγριτικοῦ ἐμπορίου.

*

Καταλύομεν ἐν τῇ κοιλάδι Βούδδα, ὅπου κατὰ πρῶτον ἀπαντῶ τὸ pennisetum distichum, φυτόν, οὗ αἱ ἄκανθαι καταπληγώνουσι τοὺς ὁδοιποροῦντας καὶ εἰσὶ μετὰ τῶν μυρμήκων ἐνοχλητικώτατα εἰς τοὺς περιηγουμένους ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ· χρειάζεται ἐργαλεῖον, ὅπως ἐξαγάγῃ τις τὰ εἰς τὴν σάρκα εἰσδύοντα ταῦτα βέλη, ὅπου ἐδύναντο νὰ προξενήσωσι πληγὰς ἀλγεινάς, ἐάν τις δὲν τὰ ἐξῆγεν ἐκεῖθεν· οἱ ἐγχώριοι νομάδες καίτοι μὴ ἀβροδίαιτοι, φέρουσι πάντοτε μεθ' ἑαυτῶν τὰς λαβίδας των (pinces). Φεύγομεν τὸ ὀλέθριον τοῦτο μέρος, καὶ ἀναβαίνομεν ὁλόκληρον ὥραν, ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸ χαλικῶδες ὁροπέδιον, ὅπου εἶνε ἡ πόλις Ἀγαδέζ. Τὸ ἑσπέρας ἐξήπλωσα τὸν τάπητά μου ἐν τῇς οἰκίαν, ἣν εἶχεν ἐκεῖ ὁ Ἄν-νοὺρ, καὶ μετ' ὀλίγον βυθισθεὶς εἰς βαθὺν ὕπνον, ὠνε.ρευόμην τὰς ἀνακαλύψεις, ἃς μοι ὑπέσχετο ἡ μυστηριώδης ζώνη, εἰς ἣν ἔμελλον νὰ εἰσέλθω

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΜΗΤΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΚΝΟΥ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀγάπη μεγάλως διαφέρουσιν ἀπ' ἀλήλων. Ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχῃ ἰσχυρὰ μὲν ἀγάπη, μικρὰ δὲ συμπάθεια. Πολλάκις, τῷ ὄντι, τὰ δύο αἰσθήματα συνυπάρχουσι, καὶ ἴσως μεταξὺ ὁμηλίκων τὸ ἓν σπανίως ὑπάρχει ἄνευ τοῦ ἑτέρου. Ἀλλὰ μεταξὺ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου ἡ αὐτόματος ἀγάπη τοῦ ἑνὸς μέρους δύναται νὰ ᾖνε ἰσχυροτάτη, ἐλαχίστη δ' ἡ μεταξὺ τῶν δύο συμπάθεια, καὶ ὀλίγη ἑπομένως ἡ υἱϊκὴ φιλοστοργία. Ἡ μήτηρ συμπαθεῖ μετὰ τοῦ τέκνου, ὁπόταν ἐνοῇ καὶ ἐκτιμᾷ, καὶ ὁπωσοῦν συμμερίζεται τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας του, καθ' ὅλας τὰς διαφόρους περιστάσεις, αἵτινες διεγείρουσιν αὐτά. Ἡ συμπάθεια μετὰ τοῦ τέκνου της ἀποκτᾷ μεγάλην εἰς τὸ πνεῦμα του ἐπιῤῥοήν. Ἐκ τούτου ἡ συμπάθεια τουτέστι τὸ ἀκριβῶς ἐννοεῖν πῶς τὰ τέκνα διαλογίζονται καὶ αἰσθάνονται καὶ τὸ μετέχειν τῶν διαλογισμῶν αὐτῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων.

Εἴπομεν ὅτι πολλάκις ὑπάρχει συμπάθεια μεταξὺ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου· ὅτι δὲ τὸ πρᾶγμα ἔχει οὕτω, δὲν εἶνε διόλου παράδοξον. Δύναταί τις μᾶλλον νὰ θαυμάσῃ ὅτι ἔχει ποτὲ ἄλλως. Τὰ πάντα τείνουσιν εἰς τὸ ἐπιφέρειν πλήρη ἀνομοιότητα εἰς ὅλας τὰς ἕξεις τοῦ διαλογίζεσθαι καὶ αἰσθάνεσθαι, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὰς διαφόρους ταύτας περιόδους τῆς ζωῆς. Τὸν μὲν παῖδα θαμβώνει καὶ εὐφραίνει τὸ κενοφανὲς καὶ λαμπρὸν ἅπαντος τοῦ πέριξ αὐτοῦ θεάματος. Ὡς δὲ πρὸς τὴν μητέραν τὸ κενοφανὲς ἐξέλιπεν, — ἡ λαμπρότης ἐμαράνθη, καὶ ὁ κόσμος παρίσταται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της φοβερώτερον κεχρωματισμένος, ἀνὰ πᾶν ἔτος γινόμενος ἧττον ἑλκυστικός. Ὁπαῖς εἶνε ἀσυλλόγιστος καὶ πλήρης χαρᾶς· ἀνεύθυνος ὤν, ἔλαβε παρὰ τῆς προνοίας τὸ χάρισμα τοῦ μὴ αἰσθάνεσθαι τὸ βάρος τῆς εὐθύνης, ἡ δὲ μητρικὴ καρδία γέμει φροντίδων. Βαρὺ φορτίον καταπιέζει αὐτὴν ἀδιακόπως, ἀνήσυχον κάμνον τὸν ὀφθαλμόν της καὶ ἐῤῥυσωμένον τὸ μέτωπον. Τὸ τέκνον εὐθυμεῖ καὶ ἀγάλλεται καὶ εὐδαιμονεῖ χωρὶς αἰτίας τινός. Γελᾷ μόνον ἕνεκα τῆς ἐκ τοῦ γελᾶν εὐχαριστήσεως, καὶ εὑρίσκει τὰ πάντα πηγὴν ἡδονῆς, καὶ παιγνίου. Ἡ μήτηρ εἶνε σύννους καὶ περιωρισμένη. Ὁ χρόνος σωφρόνισεν αὐτήν. Αἱ ἀνησυχίαι ἐσωφρόνισαν αὐτὴν καὶ ἴσως λύπη. Τὸ τέκνον εἶνε πλῆρες φαντασίας καὶ ζωηρότητος· τὰ ἄντα θεωρεῖ μεταμεμορφωμένα ἢ ηὐξημένα. Τὸ ἀνάκλιντρον αἱ καθέδραι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ φαίνονται ὡς ἀστράουσαι ἄμαξαι καὶ θυμοειδεῖς ἵπποι· βλέπει πύργους ἐντὸς τοῦ ρὸς, καὶ λέοντας καὶ τίγρεις ἐπὶ τοῦ τοίχου· ἡ κοιλὰς εἶνε τεριόριστος χλόης ἔκτασις, οἱ δ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συναθροιζόμενοι ἀπειράριθμον πλῆθος. Εἰς τὴν μητέρα οἱ ἐκκλησιαζόμενο. φαίνονται ὀλίγοι, ἡ κοιλὰς μικρὰ, ὁ τοῖχος ἁπλοῦς τοῖχος, — καὶ τὰ ἔπιπλα κοινὰ ἔπιπλα, πολὺ κατώτερα τῆς ἐπιθυμίας της. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν ὅρασιν. Ἡ μήτηρ οὐδέλως ὑπόκειται εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ κλέψῃ γλυκύσματα, νὰ ψευσθῇ, ἢ νὰ κτυπήσῃ τοὺς μὴ εὐαρεστοῦντας αὐτήν. Ἀλλ' ὁ παῖς πλήρης ὀρέξεως καὶ ὁρμῆς ὅλως νέων, καὶ ὅλως καθεκάστην ἐνισχυομένων, ἀγύμναστος τῆς τέχνης τοῦ χαλινώνειν αὐτάς, — ἀγνοῶν τὴν ἀνάγκην τοῦ χαλινώνειν αὐτάς, παρεκτρέπεται ἀδιακόπως· ἡ δὲ μήτηρ, κρίνουσα τὰς παρεκτροπὰς, ὡς ἤθελεν εἴσθαι ὀρθὸν νὰ κρίνῃ τὰς ἰδικάς της, ἐπιπλήττει καὶ ἀγανακτεῖ διὰ τὰ σφάλματά του, καὶ θαυμάζει ὅτι αἱ παραγγελίαι της ἐπενεργοῦσι τόσον ὀλίγον εἰς τὴν καρδίαν του. Ταῦτα πάντα συντείνουσιν εἰς τὸ διαχωρίζειν τοὺς μεσήλικας ἀπὸ τῶν νέων κατὰ τὴν καρδίαν καὶ τὰ αἰσθήματα. Ἡ μήτηρ ἀγαπᾷ τὸ τέκνον της, προστατεύει αὐτὸ, ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ; ἀλλὰ πολλάκις δὲν καταλαμβάνει αὐτό. Δὲν ὑπάρχει ἁρμονία τις αἰσθημάτων. Τὰς ἐπιθυμίας, καὶ τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς φόβους, καὶ τὰς ἀτελευτήτους φαντασίας τῆς νεανικῆς καρδίας δὲν ἐκτιμᾷ καὶ ἑπομένως δὲν συμμερίζεται.

Ὅπου ἐλλείπει συμπάθεια μεταξὺ τοῦ γονέως καὶ τοῦ τέκνου, ἐκεῖ ὀλίγη μόνον δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐπιῤῥοὴ τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, — ἐκτὸς μόνον τῆς ἐπιῤῥοῆς τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐξουσίας. Τὰ τέκνα γνωρίζουσι, διὰ φυσικοῦ τινος δωρήματος, μηδέποτε λανθανόμενα, ποῖος συμμερίζεται τὰ παιδικά των αἰσθήματα καὶ ποῖος ὄχι. Ἐὰν θεωρῇς τὰ παίγνια καὶ σχέδιά των ὡς ἀνάξια τῆς προσοχῆς σου, ὡς μόλις ὑποφερτὰ, ὡς δυσάρεστον φορτίον, ἕνεκα τῆς ἐξ αὐτῶν προερχομένης ἐνίοτε ἐνοχλήσεως, ταχέως θέλουσιν αἰσθανθῇ ὅτι σὺ καὶ ἐκεῖνα ἐλάβετε, τρόπον τινὰ, μέρη ἐναντία. Θέλουν αἰσθάνεσθαι ἑαυτὰ ἠλλωτριωμένα ἀπὸ σοῦ, ἢ μᾶλλον ὅτι σὺ ἠλλωτριώθης ἀπ' αὐτῶν. Ἐπίσης καὶ ὡς πρὸς τὰς παραδρομάς των. Ἐὰν μετέχῃς τῶν αἰσθημάτων των, ἐὰν λαμβάνῃς ἐν φαντασίᾳ τὴν θέσιν των, καὶ στοχάζῃσαι τὴν φύσιν καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν πειρασμῶν, οἵτινες καταβαρύνουσιν αὐτὰ, θέλουσι σὲ θεωρεῖ ὡς εὐνοϊκὸν καὶ συμπαθητικὸν φίλον, ἀκόμη καὶ ἐνῷ λαμβάνεις τὰ πλέον ἀποφασιστικὰ καὶ δραστήρια μέτρα πρὸς διόρθωσιν τῶν σφαλμάτων, εἰς ἃ ὑπέπεσαν.

Ἀλλὰ πῶς νὰ μάθῃ ὁ γονεὺς νὰ αἰσθάνηται τὴν συμπάθειαν ταύτην πρὸς τὰ τέκνα του; Ἀποκρινόμεθα.

α΄. Παρατήρει αὐτά. Σπούδαζε αὐτά. Χιλιάδες γονέων οὐδὲν γινώσκουσι περὶ τῶν τέκνων των. Γνωρίζουσι τὰ πρόσωπα

τὰ ὀνόματα, καὶ ἴσως τὰς ἡλικίας των, — ἀλλὰ περὶ τῶν καρδιῶν αὐτῶν, — τῶν ἐλπίδων καὶ φόβων των, — τοῦ κόσμου τῆς φαντασίας, ἐν ᾧ ζῶσι, οὐδὲν γινώσκουσι. Ναὶ μὲν ἀγαπῶσιν αὐτὰ. Μοχθοῦσιν ἀδιαλείπτως προνοοῦντες διὰ τὰς παρούσας χρείας ἢ διὰ τὴν μέλλουσαν εὐημερίαν των. Ἀλλὰ δὲν τὰ γνωρίζουσι. Διὰ νὰ γνωρίζωμεν τὰ τέκνα, πρέπει νὰ σχετισθῶμεν μετ' αὐτῶν· πρέπει ἐνίοτε, ἀφίνοντες τὰς σπουδαίας ὑποθέσεις, τοὺς περιπλανωμένους διαλογισμοὺς καὶ τὰς ὀχληρὰς μερίμνας, νὰ εἰσερχώμεθα εἰς τὸ κένεον τῆς μικρᾶς ὁμηγύρεως, γινόμενοι ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν. Ἐκεῖ πρέπει νὰ ἀκούωμεν τὴν ὁμιλίαν των νὰ περιεργαζώμεθα τὰ σφάλματά των, νὰ μελετῶμεν τὴν κεκρυμμένην ἔννοιαν τῶν πράξεών των, καὶ ἀφ' ὅσα βλέπομεν ἐνεργούμενα ἐπὶ τοῦ μικροῦ τῶν θεάτρου, ν' ἀνακαλύπτωμεν καὶ τὰ κινήματά των ἐντὸς κεκρυμμένων ἐλατηρίων. Μελέτη ἀξιολογωτέρα ταύτης δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Τὰ ὑποκείμενα παντάχοθεν μᾶς περικυκλοῦσιν· ἔχουσι δ' ἄῤῥητον κάλλος καὶ θέλγητρον. Δίδομεν καὶ λαμβάνομεν ἀπόλαυσιν κατὰ πᾶν βῆμα τῆς προόδου ἡμῶν· Ὁ μικρὸς μυστηριώδης κόσμος, εἰς ὃν ζητοῦμεν νὰ εἰσέλθωμεν, κινεῖται ἐνώπιον ἡμῶν μυριοτρόπως μεταβαλλόμενος, πανταχόθεν διαφανὴς, καὶ ἐλευθέρως καὶ αὐτομάτως παριστάνων εἰς τὴν ἡμετέραν ὅρασιν τὰ πλέον κεκρυμμένα ἐνδόμυχά του. Ὁ τοιουτότροπος παῖς εἶνε τὸ ἁπλούστατον, τὸ ἑλκυστικώτατον, τὸ ἐπωφελέστατον σπούδασμα τοῦ ἀνδρός.

Ὁ περὶ τὰ τέκνα λοιπὸν σπουδάζων βεβαίως καὶ συμπαθεῖ μετ' αὐτῶν. Ἀδύνατον νὰ παρατηρῶμεν αὐτὰ χωρὶς νὰ ποτισθῶμεν τὸ πνεῦμα των. Ἀδύνατον νὰ βλέπωμεν τὸν μεμαγευμένον κόσμον, ἐν ᾧ ζῶσι, χωρὶς νὰ εἰσέλθωμεν, καὶ νὰ μάθωμεν ὁπωσοῦν νὰ ζῶμεν ἡμεῖς ἐν αὐτῷ. Οὕτω συνδεόμεθα μετὰ τῶν τέκνων, ἐννοοῦμεν αὐτοὺς καὶ μᾶς ἐννοοῦσι, καὶ ἀποκτῶμεν τὴν μαγικὴν ἐπιῤῥοὴν, ἣν ἔχουσί τινες εἰς τὰ πνεύματά των, καὶ ἀλλοτροσοῦτον δυσκολεύονται καὶ μόνον νὰ τὰ καταλάβωσι.

β΄. Μάθε πάντοτε νὰ ἐκλαμβάνῃς ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον τὰ πιπτόμενα καὶ λεγόμενα ὑπὸ τῶν τέκνων σου. Ἐὰν τυχὸν ἀκούσῃς ὅτι ἔπραξαν κακόν τι, μὴ κατακρίνῃς αὐτὰ πρὶν ἢ μάθῃς τελῶς τὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἀφορῶντα, καὶ ἀκροασθῇς ὅσα ἔχουν νὰ εἴπωσιν· ἐπεθύμουν νὰ ἐκλάβῃς αὐτὰ ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον· λέπομεν ἐπεδύμουν ἐννοοῦντες ἀπ' ἀρχῆς νὰ φανῇς εὐδιάθετος νὰ κρίνῃς εὐνοϊκῶς, ἐπὶ τέλους ὅμως νὰ ἐκλάβῃς τὰ πάντα καθ' ἣν τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐναντίον αὐτοῦ ἐὰν ἤθελον εἴσθαι. Ἐδωκας, λόγου χάριν, ἄδειαν εἰς τὸν υἱόν σου νὰ ὑπάγῃ ἔξω νὰ παίξῃ ἐφ' μίσειαν ὥραν. Ὁ καιρὸς παρέρχεται καὶ δὲν ἐπιστρέφει. Μὴ ἀτακρίνῃς αὐτὸν, ὡς πολλοὶ ἤθελον πράξει ἐν τοιαύτῃ περιστάσει, χωρὶς νὰ τὸν ἀκούσῃς· μὴ ἑτοιμάσῃς ὀνειδισμοὺς, ἵνα ἐκσενδονίσῃς κατ' αὐτοῦ ἅμα εἰσέλθῃ, καὶ μάλιστα μὴ ἀρχίσῃς νὰ ἀπηγορῇς αὐτὸν εἰς ἐπήκοον τῶν ἄλλων τέκνων καὶ πρὶν ἔτι εἰσέλθῃ. Τοὐναντίον ἂς ἴδωσι τ' ἄλλα τέκνα ὅτι ἐξακολουθεῖς νὰ θεωρῇς αὐτὸν ὡς ἀθῶον, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ ἔνοχος. Ὑποδέξου αὐτὸν, ὅταν ἐπιστρέψῃ μὲ πρόσωπον χαρίεν, ἐμφαίνον ἐλπίδα ὅτι δύναται νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἀπουσίας του· καὶ ἂν, ἀφοῦ ἀκούσῃς τὴν ἀπολογίαν του, καὶ πιστῶς μὲν, ἀλλὰ δικαίως ἐρευνήσῃς αὐτὴν, δὲν φανῇ δεδικαιωμένος, ἂς ἴδῃ ὅτι ἀπέτυχες καὶ λυπεῖσαι, ὄχι ὅτι ἀγανακτεῖς καὶ ὀργίζεσαι· ἂς ἴδῃ ὅτι ἀκούσεις τὰ δικαιολογήματά του ὄχι ἀνυπομόνως καὶ προκατειλημμένος τὰ δικαιολογήματά του ὄχι ἐναντίον του, — ἀλλὰ μετ' εἰλικρινείας καὶ ἐλπίδος, καὶ ὅτι καταντᾷς εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦ νὰ καταδικάσῃς αὐτὸν βραδέως, ἀκουσίως καὶ ὀδυνομένη.

Α. ΚΟΝΤΟΜΙΧΑΛΟΥ.

Η ΕΡΥΘΡΑ ΤΑΙΝΙΑ.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ)

Ἡ νέα Ἀρχιδούκισσα τῆς Ῥωσσίας Αἰκατερίνη κεκυφυῖα περιήρχετό ποτε διὰ τῶν διόδων τοῦ μεγάρου της, πλησίον δ' αὐτῆς ἵστατο ἡ ὡραία πριγκήπισσα Δασκώφ, (α) ἀκόλουθος καὶ μυστικοσύμβουλός της.

Ἡ Αἰκατερίνη ἐκράτει ἐν χερσὶν ἐπιστολὴν καὶ ἐφαίνετο συγκεκινημένη λίαν. Ἀμφότεραι ἔμενον ἄφωνοι. Ἡ πριγκήπισσα ἀναγνοῦσα καὶ αὐτὴ ἀκολούθως τὴν ἐπιστολὴν, ἐφαίνετο ἐπίσης τεταραγμένη· στραφεῖσα δὲ πρὸς τὴν Αἰκατερίνην εἶπε·

— Πάράδοξον! καὶ τὶς εἶνε τόσον τολμηρὸς, ὥστε νά σοι ἀπευθύνῃ τοιαῦτα;

— Ὁ Γρηγόριος, — ἀπεκρίθη ἡ Αἰκατερίνη — ὑψοῦσα τοὺς ὤμους.

— Ὁ ἀνόητος! προσέθηκεν ἡ πριγκήπισσα Δασκώφ· μόλις δυνάμεθα νὰ κρύψωμεν τὸν ἕνα, προστίθεται ἤδη καὶ ἄλλος! Εἶναι ὅμως ἀδύνατον! Κάτηγκα! Ἡμεῖς, ὡς βλέπεις, διακινδυνεύομεν καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μας. Λοιπὸν...

— Τὸ γνωρίζω, ἀπεκρίθη ἡ ἀρχιδούκισσα· ἀλλ' ὅμως πρέπει νὰ γένῃ. Ἐὰν καὶ ἕτερος προστεθῇ, τὶ σημαίνει; Ὁπωσδήποτε ἡμεῖς εὑρισκόμεθα εἰς κίνδυνον.

— Μὴ, πρὸς Θεοῦ, μὴ τόσον μὲ ἀποθαῤῥύνῃς! Ἔχομεν εἰὲτι ἐλπίδας· δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν, ἂν θέλωμεν· ἅπασαι ἡμῶν αἱ ἐλπίδες δὲν κατεστράφησαν.

Μετὰ μακρὰν σιωπὴν ἡ Αἰκατερίνη ἔσχισε τὴν ἐπιστολὴν, τὸ δὲ τεμάχια αὐτῆς ἔῤῥιψεν ἐντὸς παρακειμένου λιθίνου Τρίτωνος.

— Τί κάμνεις; — ὑπέλαβεν ἡ πριγκήπισσα ἐξάγουσα κατεπειγόντως τὰ ῥιφθέντα ἐκεῖνα τεμάχια ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Τρίτωνος· δὲν γνωρίζεις ὅτι ἐνταῦθα ἐρευνῶνται τὰ πάντα; Καλλιτερον εἶναι νὰ τὰ καύσωμεν, καὶ τότε μόνον δυνάμεθα νὰ ᾖμέθα ἥσυχοι.

— Ἀνυπόφορος κατήντησεν ὁ βίος μου! προσέθηκεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Τὸ βλέπω, Κάτηγκα! θὰ παύσῃ ὅμως μὴ ἀμφιβάλλῃς.

— Θὰ παύσῃ βεβαίως, ἀλλ' ἀφ οὗ ἀποθάνωμεν ἀμφότεραι. Τότε τὶ τ' ὄφελος;

— Οὐχί! δὲν θ' ἀποθάνωμεν ἡμεῖς, ἀλλ' οἱ ἐχθροί μας χρειάζεται μόνον φρόνησις, πρόνοια καὶ ὑπόκρισις προσέτι· ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ! ἂς παύσωσι πλέον οἱ ἔρωτες. Ἄκουσον λοιπὸν τὶ πρέχει. Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἡ αὐτοκράτειρα προσεβλήθη εἰς τὸ στῆθος, ὡς μοὶ εἶπεν ὁ Ἰβὰν Πλατώφ, σφοδρῶς,

---

(α) Περὶ τοῦ βίου τῆς πριγκηπίσσης Δασκώφ, ἑνὸς τῶν κυριωτέρων προσώπων τοῦ παρόντος διηγήματος, ἴδε ἐκτενέστερον τὸ σύγγραμμα τῆς κομήσσης Δώρας Ἰστριάδος «αἱ γυναῖκες ἐν τῇ Ἀνατολῇ» τόμ. Β. βιβ. Α. ἐπιστολὴν Β. σελ. 59—64.

Σημείωσις τοῦ Μεταφρ.

— Μὲ προσεκάλεσε μάλιστα νὰ ὑπάγω τὸ ἑσπέρας πρὸς αὐτὴν, ἀπήντησεν αἱ Αἰκατερίνη.

— Νέον τι τρέχει. Τὶς οἶδε, ἂν σήμερον εἶναι ἡ λευταία ἡμέρα, καθ' ἣν σὲ καλῶ ἀρχιδούκισσαν! Σὺ ὅμως ὅλως περὶ τούτου σκέπτεσαι. Τὸ πᾶν ἂν χαλάσῃ, σοὶ εἶναι ἀδιάφορον.

— Εἶναι ἀληθὲς, ἀπεκρίθη ἡ Αἰκατερίνη, κινοῦσα τὴν κεφαλήν.

— Λοιπὸν, οὐδὲν δύναται νὰ σὲ παρηγορήσῃ. Δυσχής!

— Μὴ σὲ μέλῃ, καλή μου φίλη· δὲν θέλω τὸν ἰδεῖν ἐόν σοὶ τὸ ὑπόσχομαι, θέλω τὸν λησμονήσει δὲ διὰ παντὸς.

— Εἴθε, ὑπέλαβεν ἡ πριγκήπισσα. Ἔπειτα, ἀνης στραφεῖσα, εἶπε· Κάποιος ἔρχεται! στρατιωτικὴν στολὴν βλέπ εἰς τὸ βάθος τῆς διόδου. Σᾶς χαιρετᾷ μάλιστα ὁ ἀξιωματικός Α. τί βλέπω, εἶπεν, ὁ Ἀρχιδούξ.

— Ἄ! αὐτὸς εἶναι, ἄρες με νὰ εἰσέλθῳ λοιπὸν ἐτὸν πύργον, ἐφώνησεν ἡ Αἰκατερίνη ζητοῦσα νὰ συμπαρασύρῃ τὴ ἀκολουθόν της.

— Ὄχι δὲν πρέπει πλέον νὰ φύγωμεν! Μᾶς εἶδε. ρχεται μάλιστα πρὸς ἡμᾶς, δοὺς τὸν βραχίονα τῇ ἀδελφῇ μ.

Ὁ Πέτρος πλησιάζων ποσέφερε τὸ βραχίονα τῇ κομησῃ Βοροντζώφ, διαλεγόμενος μετ' αὐτῆς. Μεταξὺ δὲ τῆς θεραπας του εὑρίσκετο καὶ ὁ παχὺς θαλαμηπόλος Λουβενίν. Ἐφόρει οὗτος χρυσόκεστον μηλωτὴν, καίτοι ἐν καρῷ θέρους, κατὰ Ἰούν μάλιστα, καὶ φενάκην.

Ὀλίγον μακρὰν τῆς Ἀρχιδουκίσσης συζύγου του, ὁ Πέτρος ἠστείζετο μετὰ τῆς κομήσσης Βοροντζώφ, ἣν συνώδευεν. Διεεν ἡ Αἰκατερίνη ὅτι ἀντικείμενον τοῦ γέλωτος καὶ τῶν σαρκασμῶν ἦτον αὐτὴ, ἀλλ' ὅμως ἔμεινεν ἥσυχος. Ἡ πριγκήπισσα ἀσκώφ ἀπέναντι τοῦ Πέτρου ἔκλινεν ἐδαφιαίως, καὶ ἡ Αἰκατερη μόνον τὴν κεφαλὴν, μὴ ἀτενίσασα οὐδαμῶς πρὸς αὐτούς.

— Ἀγαπητὲ Λουβενὶν, εἶπεν ὁ Ἀρχιδοὺξ πρὸς τὸν θαλαμηπόλον, εἶδες ποτὲ Θεοὺς καταβαίνοντας ἐπὶ τῆς γῆς.

— Ὄχι αὐθέντα! τοὺς εἶδον ὅμως ἀναβαίνοντας. Ἰδοὺ, μία φιάλη Βουργονίου ἐμπεριέχει Θεὸν προσόμοιον τοῖς ἄλλοις· ὅθεν ὁ Θεὸς τῆς φιάλης, ὡς πολλάκις τὸ παρετήρησας σὲ ἐνυψοῖ μετέωρον καὶ σὲ ἀναβιβάζει εἰς τοὺς οὐρανούς.

Εἶγε! εὖγε! εἶναι νόστιμον... Ἤδη ὅμως ὁ λόγος οχὶ περὶ Θεοῦ, ἀλλὰ περὶ Θεᾶς. Ὑπάγε, Λουβενὶν· — δεικνύων τὴν Αἰκατερίνην — πρόσφερε τὰ σεβασματά σου εἰς τὴν Ἀθηνᾶν· πρόσεξε ὅμως νὰ τὰ προσφέρῃς ἐδαφιαίως, ἐννόησας;

Ἡ Αἰκατερίνη προσβληθεῖσα, εἶπεν εἰς τὸν προσερχόμενον γελωτοποιον.

— Εἰπέ εἰς τὸν ἀποστελαντά σε, ὅτι οἱ Θεοὶ οἰκοῦσι πολὺ ὑψηλὰ, ὥστε οἱ θνητοὶ δὲν δύνανται νὰ τοὺς ὑβρίζωσι.

— Βλέπετε, Ἀρχιδοὺξ! ἀντεῖπεν ἡ κόμησσα δὲν ἐπιτρέπεται ποσῶς ν' ἀστείζηταί τις μὲ ταύτην τὴν κυρίαν, οὐδὲ νὰ τὴν προσβλέψῃ τις μάλιστα· Ὑπάγωμεν, Ἀρχιδοὺξ· ἐνταῦθα εἶναι καισων ἀνυπόφορος.

Στρεφομένη ἡ κόμησσα Βοροντζώφ, — ἐφόρει δ' αὕτη κατὰ πρῶτον πέδιλα μὲ ὑψηλὰ καττύματα, καινοτομία τῆς τότε ἐποχῆς — τῆς ἐξῆλθε τὸ ἕν, καὶ ἔκυπτε ἵνα ὑποθέσῃ αὐτὸ, ἀλλ' ὁ Πέτρος ἐμπέδισεν αὐτὴν λέγων·

— Ὄχι Μάσχινκα, ἡ εὐρωστία σου δὲν σοὶ τὸ ἐπιτρέπει, καὶ στραφεὶς πρὸς τὰς κυρίας εἶπε.

— Κυρία, λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ θέσητε τὸ πέδιλον τῆς καλῆς μας φίλης.

Ἡ Πριγκήπισσα Δασκώφ ἡτοιμάζετο, ἂν καὶ δυσαρέστως, νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴν, ἀλλ' ὁ Ἀρχιδοὺξ τὴν ἀπώθησε, νεύσας πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἵνα αὐτὴ τοῦτο πράξῃ.

Ἄ! ὄχι, ὄχι, προσέθηκεν εἰς τὸ οὖς του ἡ κόμησσα ἐρυθριάσασα, μὴ μεταχειρίζησαι τοιούτους ἀστεῖομοὺς, Πέτρε. Ἀλλ' οὗτος χωρὶς ν' ἀκροασθῇ ποσῶς τοὺς λόγους της, ἐξηκολούθησε.

— Σᾶς διατάττω, κυρία, ἐγὼ ὁ Πέτρος, νὰ θέσητε τὸ πέδιλον εἰς τὴν κόμησσαν.

Ἡ Αἰκατερίνη ἐκινήθη βραδέως, παρετήρησε μὲ περιφρονητικὸν καὶ ἐνταυτῷ ἄγριον βλέμμα τὸν σύζυγόν της· εἶτα λαβοῦσα τὸ πέδιλον ἐνεχείρισεν αὐτὸ εἰς τὴν κόμησσαν, ἥτις λαμβάνουσα τοῦτο μεθ' ὁρμῆς, ἐψιθύρισε· πόσον ὁ κύριός μας, ἀγαπᾷ ἐνίοτε ν' ἀστείζηται.

— Εὐχαριστήσωμεν τὴν ὡραίαν μας Κυρίαν, ὑπέλαβεν ὁ Πέτρος, καὶ ὦμεν διὰ παντὸς ἕτοιμοι ὅπως τὸ αὐτὸ πράξωμεν δι' αὐτήν.

Ἡ Αἰκατερίνη δὲν ἀπεκρίθη.

Ἐκράτει εἰς χείρας ἐρυθρᾶν ταινίαν ἀποσπασθεῖσαν ἐκ τῶν πεδίλων τῆς κομήσσης Βοροντζώφ.

— Τὴν δὲ ταινίαν, κυρία, τὴν κρατεῖτε ὑμεῖς;

— Ἐὰν ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης τὸ ἐπιτρέπῃ, προσεῖπεν ψυχρῶς ἡ Ἀρχιδούκισσα, ἐπεθύμουν νὰ κρατήσω τὴν ταινίαν, ὡς ἐνθύμημα τῆς ὥρας ταύτης.

— Ἐμειδίασεν ὁ Πέτρος, καὶ μὴ δώσας οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἐξηκολούθησε τὸν περίπατον. Ὅτε δ' ἔφθασε πλησίον τοῦ πύργου, ἡ κόμησσα Βοροντζώφ εἶπε πρὸς αὐτὸν, συσφίγγουσα τὸν βραχίονά του.

— Ἀξίζεις φιλήματα φίλε μου! Ἐπὶ τέλους ἔδωκας εἰς τὸ νήπιον ἐκεῖνο ἓν μάθημα, ὅπερ τῷ ἤρμοζε.

— Δὲν εἶναι πᾶν ὅ,τι ἀπεφάσισα νὰ πράξω. — Τὶ δ'ἄλλο;

— Φύλαττω εἰσέτι ἐντὸς μυστικοῦ κιβωτίου, πέπλον τινα μοναχικὸν, κεντημένον ὑπὸ τῆς γραίας Μόρφης καὶ πεποικιλμένον δι' ἑνὸς μαργαριτίνου στέμματος.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπροξένησαν τοσοῦτον γέλωτα εἰς τὴν κόμησσαν, ὥστε δὲν ἐδύνατο πλέον ν' ἀναβῇ τὰς βαθμίδας. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν φίλον της.

— Καὶ πότε διανοῆσαι νὰ ἐκβάλῃς τὸν πέπλον.

— Ἔχε ὑπομονὴν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας ὑπέλαβεν ὁ Πέτρος.

— Ἔχει καλῶς καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν πύργον.

Αἱ δύο φίλαι ἐξηκολούθουν τὸν περίπατον.

Ἡ Αἰκατερίνη ἦτο ὠχρὰ ὡς ὁ θάνατος.

Στραφεῖσα ἡ πριγκήπισσα Δασκώφ πρὸς τὴν Ἀρχιδούκισσαν, εἶπε πρὸς ταύτην·

— Τῇ ἀληθείᾳ ἡ ὕβρις δὲν ἐδύνατο νὰ ἦναι σοβαρωτέρα,

— Ἀληθέστατον.

— Ἀλλ' ὅμως προσέθηκεν ἡ Αἰκατερίνη, θὰ ἰδῆς τὶ θὰ πράξω. Ὡς γνωρίζεις, δυσκόλως ὀργίζομαι, ἀλλ' εἰς ἅπαξ ὀργιθεῖσα, πρόκειται περὶ ζωῆς καὶ θανάτου.

— Ἔξω! Οὕτω θ' ἀποσιωπήσῃς καὶ τοὺς ἐχθρούς σου, οἵτινες σὲ ἐνόμιζον δειλὴν, ἢ μᾶλλον συνετὴν σὲ ἀπεκάλουν, ἵνα μετριάσωσι τὴν ἔκφρασιν.

— Καὶ συμφέρει νὰ ἦναι τις συνετὸς, ἐὰν θέλῃ νὰ ἐπιτύχῃ. Ἡ ἐκδίκησις τόσον μᾶλλον εἶναι γλυκυτέρα καὶ ἀσφαλεστέρα, καθ' ὅσον μάλιστα προμελετᾶται καὶ ἀναβάλλεται. Ἀλλὰ

διανοηθῶμεν καὶ περὶ ἡμῶν. Ἄκουσον, ἐπιφορτίζεσαι ὅπως ἐγχειρίσῃς ἐπιστολὴν πρὸς ἐκεῖνον;

— Θὰ ἦναι τῆς ὑπηρεσίας, ἀπεκρίθη ἡ πριγκήπισσα.

— Πορεύου εἰς τὸν στρατῶνα, ἐκεῖ εὑρήσεις φίλους τινὰς τοῦ Γρηγορίου. Τούτους χαιρέτησον ἐξ ὀνόματός μου, εἶτα ὕπαγε εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Καζὰν καὶ δὸς ἐλεημοσύνας εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ἰδοὺ λάβε χρήματα.

— Πῶς; ἔχεις χρήματα, φίλη μου, προσέθηκεν ἡ πριγκήπισσα, γελῶσα.

— Σιωπὴ! ἀντεῖπεν ἡ Αἰκατερίνη, παρατηροῦσα εἰς τὰ πέριξ· ὁ γάλλος πρέσβυς...

— Ἐννοῶ, λοιπὸν ἡ μικρὰ ἔκδοσις τοῦ Μολιέρου, ἣν ἔλαβες χθὲς.,.

— Ἐμπεριεῖχε μεταξὺ τῶν φύλλων, τραπεζικὰ γραμμάτια, ἀπεκρίθη ἡ Αἰκατερίνη. Ὁ μαρκήσιος μοὶ ἔγραφεν, ἐπειδὴ καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ἐπεθύμουν ἔκδοσίν τινα μὲ σημειώσεις, (α) μοὶ ἔπεμπε μίαν, ἥτις ἤλπιζε ὅτι θὰ μοὶ ἤρεσκε. Σὲ βεβαιῶ, φίλη μου, ὅτι οὐδέποτε ἀνέγνωσα τὸν Μολιέρον μὲ τόσην εὐχαρίστησιν.

— Τὸ πιστεύω. Ἀλλ' ἂς ἀποχωρισθῶμεν. Ὑπάγω ἵνα ἐκτελέσω τὰς διαταγάς σου. Ὑγείαινε.

(ἀκολουθεῖ)

Γ. Ι. ΠΑΠΠΑΖΟΓΛΟΥ.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Παλαιὸς ἐπικρατεῖ λόγος ὅτι τὸ ἀργύριον εἶνε τὸ καλλίστον συστατικὸν. — Ἔμπορός τις ἐπεβιβάζετο εἰς πλοῖον, ἵνα ταξειδεύσῃ, πολλοὶ δὲ φίλοι του προσελθόντες ἔδιδον αὐτῷ ἄλλος ἄλλην παραγγελίαν, καὶ ὡς συνείθως γίνεται, συνώδευον αὐτὰς καὶ μὲ σημειώσεις, χωρὶς ὅμως νὰ ἐνθυμηθῇ τις νὰ δώσῃ τὸ πρὸς ἀγορὰν τῶν παραγγελλομένων ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν, πλὴν ἑνὸς, ὅστις μετὰ τῆς σημειώσεως ἔδωκε καὶ τὴν ἀξίαν, Ὁ ἔμπορος, φθάσας εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον του, μετεχειρίσθη τὸ ἀργύριον τοῦ φίλου του, ὅπως ἀγοράσῃ τὰ παραγγελθέντα κατὰ τὴν σημείωσιν, ἐπανελθόντα δὲ περιεκύκλωσαν αὐτὸν πάντες ζητοῦντες τὰ ὀψώνια. Κύριοι, τοῖς εἶπε, ἅμα ἐπιβὰς τοῦ πλοίου, ἠθέλησα νὰ τακτοποιήσω τὰς παραγγελίας σας, καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου μου τὰς σημειώσεις σας, ἐνησχολούμην εἰς τοῦτο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἀλλ' ἄνεμος σφοδρὸς πνεύσας αἴφνης διέῤῥιψεν αὐτὰς εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οὕτω δὲν ἐδυνήθην νὰ ἐνθυμηθῶ ὅ,τι ἕκαστος ὑμῶν ἐπεθύμει. — Καὶ, ὅμως εἶπε τις ἐξ αὐτῶν, εἰς τὸν δεῖνα ἐκομίσατε ὑφάσματα· — Ναὶ, εἶπεν, ἐκόμισα· ἀλλ' ἐκεῖνος εἶχε περιτυλίξει μὲ τὴν σημείωσιν του φλωρία τινὰ, τῶν ὁποίων τὸ βάρος ἐμπόδισε τὸν ἄνεμον τοῦ νὰ τὴν συμπαραφέρῃ μετὰ τῶν ὑμετέρων, αἵτινες ἦσαν λίαν ἐλάφραι, καὶ οὕτως εἰμπόρεσα νὰ ἐνθυμηθῶ ὅ,τι αὐτὸς ἐπεθύμει,

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ Βοναπάρτης ἔλεγεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σαξωνίας παραπονούμενον κατὰ τῶν ἀδιαλείπτων ταλαιπωριῶν καὶ κακώσεων, τὰς ὁποίας ὑπέφερον οἱ ὑπήκοοί του ὑπὸ συμμάχου τοσοῦτον ἐνόχλητικοῦ· Ἐκτιμῶ, εἶπεν, ὅλον τὸ μέγεθος τῆς θυσίας, τὴν ὁποίαν κάμνετε χάριν ἐμοῦ καὶ τῆς Δρέσδης· ἀλλ' ἀφήσατέ με νὰ κατακτήσω τὴν Πρωσίαν καὶ τὴν Ῥωσσίαν καὶ θέλω σᾶς ἀποζημιώσει τόσον γενναίως, ὥστε θέλω καταστήσει την καθέδραν σας ἐπίγειον παράδεισον. Τὸ πρᾶγμα καὶ ἔγεινεν ἤδη, ἀπεκρίθη πρηγκηπέσσα τις τοῦ Σαξωνικοῦ οἴκου παρευρεθεῖσα εἰς τὴν συνέντευξιν, διότι οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα εἰσὶν ἤδη γυμνοὶ καθώς ποτε οἱ προπάτορες ἡμῶν ἐν τῷ κήπῳ τῆς Ἐδέμ.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Πλακούντιον Σαβαρῖνον (gâteau savarin). Ἐντὸς πηλίνου σκεύους βάλε 12 γράμμα (4 δρ. περίπου) ζύμης ζύθου καὶ διάλυσον αὐτὴν μετ' ὀλίγης κορυφῆς γάλακτος, πρόσθες 3 ὠά, 4 οὐγκίας σακχάρου τετριμμένου, 12 οὐγκιὰς βουτύρου προσφάτου (λυωμένου), λίτρον ἀλεύρου (312 δρ.) ὀλίγον ἅλας· ποίησον ἐκ τοῦ ὅλου φύραμα μεθ' ἱκανῆς κορυφῆς, ἵνα γένῃ μαλακόν. Ἔχε τύπον στεφανοειδῆ, ἐπιτήδες διὰ τὸ πλακούντιον τοῦτο, ἄλειψον μὲ βούτυρον τὸ ἔσω τοῦ τύπου, πάσον (πασπάλισε) τὸν πυθμένα αὐτοῦ μὲ τρίμματα ἀμυγδάλων, πλήρωσον τὰ τρία τέταρτα αὐτοῦ μὲ ζύμην, θὲς ἔπειτα εἰς θερμὸν τόπον. Ἀφ οὗ ἀναβῇ, ἔψησον αὐτὸ εἰς κλίβανον (φοῦρνον). Ἀφ οὗ ἐψηθῇ, ἄλειψον ἐπανειλημμένως μὲ σεράπιον διὰ χρωστῆρος (pinceau). Παρασκεύασον δὲ τὸ σεράπιον ἐκ σακχάρου καὶ πῆξον (δέσον) αὐτὸ ἱκανῶς· πρόσθες κερασόπνευμα (Kirch) δακτυλίαν βανιλίας τετριμμένης ἐντὸς σακχάρου, ὀλίγον γάλα λεπτοκαρύων πηκτὸν, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὸ ἀβρότατον. Παρατίθεται εἰς τὴν τράπεζαν ψυχρὸν ἢ καὶ θερμόν. Εἰμπορεῖ τις νὰ ἀναμίξῃ εἰς τὸ φύραμα λεπτὰ τεμάχια φλοιῶν κίτρου ἢ πορτοκαλίου, ἀγγελικῆς, κτλ. — Τὸ γάλα τῶν λεπτοκαρύων κατασκευάζεται ὡς καὶ τὸ τῶν ἀμυγδάλων.

(α) Ὁ συγγραφεὺς παίζει μὲ τὸ διφορούμενον τῆς λέξεως „connote,“ ἥτις σημαίνει, σημειώσεις, ὡς ἐπίσης καὶ τραπεζικὰ γραμμάτια. Σημ. τοῦ Μετ.

ΑΝΑΜΙΚΤΑ

Ὁ καθὼς πρέπει σύζυγος ἐξέρχεται εἰς περίπατον μετὰ τῆς συζύγου του καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἐργασίμους ἡμέρας, δὲν φοβεῖται δὲ τὰ καλλωπισμοπωλεῖα, φέρει πάντοτε τὸ βαλάντιον μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ οὐδέποτε ἀφίνει αὐτὸ εἰς τὴν οἰκίαν. Οὐδέποτε ἐκλαμβάνει προσβλητικὸν τὸ νὰ κρατῇ καὶ φέρῃ φάκελλον, ἢ ἀλεξιβρόχιον, ἢ καὶ τὰς πηλοβατίδας τῆς συζύγου του. Ἐν Δεωφορείῳ ἔχει τὸ μικρὸν του παιδίον εἰς τοὺς κόλπους του, καὶ ὅταν ἡ ἅμαξα ἦνε πλήρης, κάθηται παρὰ τῷ ἡνιόχῳ. Τὴν νύκτα ἐγείρεται ἵνα ἀποκοιμίσῃ τὸ νήπιον (νὰ κουνᾷ τὸ παιδὶ) ἢ νὰ ἴδῃ τὶς ὁ κρούων τὴν ἔξω θύραν. Ἐπιτρέπει εἰς τὴν πενθεράν του νὰ κατοικῇ ἐκ τῷ οἴκῳ του καὶ φέρεται εὐγενῶς πρὸς αὐτήν. Εἰς τὴν τράπεζαν εὐχαριστεῖται εἰς πάντα, ὅσα ἂν παραθέτωσιν ἔμπροσθέν του· ὁ ζωμός οὐδέποτε εἶνε καπνισμένος ἢ ὑπεραλατισμένος, ὁ καφὲς οὐδέποτε εἶνε λίαν ἐλαφρός. Πρεσβεύει τὴν ὕπαρξιν ἀδυνάτων νεύρων καὶ δι' ἑνὸς δακρύου καταπραΰνεται. Ἐὰν ἡ συζυγός του ἀγριαίνῃ κατ' αὐτοῦ, τὴν ἐξιλεώνει διὰ μιᾶς νέας ἐσθῆτος· ἐὰν αἰσθάνηται αὐτὴ ἀηδίαν ἐν τῇ πόλει, εὐθὺς κάμνει ἐκδρομὴν εἰς τὴν ἐξοχήν. Πληρώνει προθύμως, ὅταν αὐτὴ ζημιώνῃ εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, καὶ δίδει εἰς αὐτὴν ὅσα αὐτὸς κερδαίνει. Τὰ ἐνδύματά του οὐδέποτε πρέπει νὰ ἔχωσιν ὀσμὴν καπνοῦ· οὗτος σέβεται τὰ λευκὰ παραπετάσματα καπνίζων πάντοτε ἔξω τῆς οἰκίας. Ἀποφεύγει πάντοτε τὸ διαφωτίζειν τὸ χρονολογικὸν κνέφας, τὸ περικαλύπτον τὴν ἡλικίαν τῆς συζύγου του. Ἀφίνει τοὺς ὑπηρέτας εἰς τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν αὐτῆς, καὶ οὐδέποτε ὑπερβαίνει τὸ κατώφλιον τοῦ μαγειρείου του. Ἔρχεται πάντοτε τὸ ἑσπέρας ἐνωρὶς εἰς τὸν οἶκον του καὶ οὐδέποτε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὸ κλειδίον τοῦ πυλῶνος.

Ἐνοικιάζει καθ' ἕκαστον θέρος οἰκίαν εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ αὐτὸς μένει ἐν τοσούτῳ ἀπὸ τῆς Δευτέρας μέχρι τῆς Κυριακῆς ἐν τῇ πόλει ὑπηρετούμενος ὑπὸ μιᾶς γραίας οἰκονόμου. Οὗτος καταβάλλει τὰ ἔξοδα τῆς οἰκίας χωρὶς παρατηρήσεις καὶ μεμψιμοιρίας, καὶ ὡς πρὸς τινας δαπάνας, ἀνάγκη νὰ ἦνε τυφλός. Εἶνε πάντοτε ἔυθυμος καὶ ἐρωτικὸς· ἑορτάζει ἀκριβῶς τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ γάμου του, οὐδέποτε παραπονεῖται, ὅταν ἀναγκάζηται νὰ προσμένῃ ἐπὶ πολὺ τὸ γεῦμα, κάμνει αὐτὸς τὸν καφὲν, ὅταν ἡ σύζυγός του ἀκόμη δὲν ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου, καὶ τὴν ἀφίνῃ νὰ συχνάζῃ εἰς τοὺς χορούς, ἐνῷ αὐτὸς μένει εἰς τὴν οἰκίαν. Οὗτος ἐκπληρώνει ἁπάσας τὰς εὐχάς της, πληρώνει ἅπαντας τοὺς λογαριασμούς της, καὶ κλαίει ὡς παιδίον ὅταν, αὐτὴ τελευτήσῃ

(Ἐκ τοῦ Erzähler.)

(Ἔκ τινος ἰατρικῆς ἐξετάσεως) Καθηγητής. Ὑπῆρχεν ἡ ἰατρικὴ ἐπὶ Ἀδὰμ; — Φοιτητής. Ὄχι· διότι, δὲν θὰ ἦτον ἀνάγκη ὁ Κάϊν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἄβελ διὰ τῆς βίας. — Καθ. Ἦτον αὐτὴ γνωστὴ ἐπὶ Νῶε; — Ὄχι· διότι ἄλλως δὲν ἤθελεν ὑπάρξῃ τις, ὅστις νὰ διαδώσῃ εἰς τὰς ἐπιγενομένας γενεὰς τὰς περὶ κατακλυσμοῦ εἰδήσεις — Καθ. Πότε λοιπὸν αὐτὴ συνέστη; Φοιτ. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Φαραὼ, ὅταν ὁ Μωϋσῆς ἀφῆκε κατ' αὐτοῦ τὰς ἑπτὰ πληγάς.— Καθ. Τί ἐστι ὁμοιοπαθητικὴ; Φοιτ. Ἡ ἐπιστήμη, ἥτις διὰ τοῦ μηδενὸς θέλει νὰ ὠφελῇ· ὅθεν εἶνε μηδαμινὴ ἐπιστήμη. — Καθ. Τί ἐστιν ἀλλεοπαθητικὴ;— Φοιτ. Εἶνε ἐπιστήμη μνηματίτις, διότι ἀσχολεῖται εἰδικῶς περὶ τὴν σπουδὴν τῶν μνηματίτων λίθων. — Καθ. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐκφράζεσθε οὕτω κατὰ τῆς ἰατρικῆς, διατὶ θέλετε νὰ γείνητε ἰατρὸς;— Φοιτ. Ὅπως συντελέσω, ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ, εἰς τὴν λύσιν τοῦ ἀξιολογωτάτου ζητήματος. — Πῶς δύναται νὰ προφυλαχθῇ ἡ γῆ ἀπὸ ὑπερβολικοῦ πληθυσμοῦ.“ — Ὁ σύλλογος ἀπεσύρθη, καὶ ἐπειδὴ, σκέψεως γενομένης, ἔγνω ὅτι ὁ Κύριος φοιτητὴς ἐνεβάθυνεν εἰς τὸ καθ' αὐτὸ πνεῦμα τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, ἐπανελθὼν ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν τὸν βαθμὸν τοῦ διδάκτορος.

(Ἐκ τοῦ Conversations-Blatt,)

Αἱ γυναῖκες ἐν Σαξωνίᾳ (λέγει Ἄγγλλος τὶς περιηγητὴς) εἰσὶ τὸ παράδειγμα τῆς φιλεργίας· εἴτε ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν εὑρίσκονται εἴτε ἐκτὸς τῆς οἰκίας τῶν, τὸ πλέκειν καὶ ῥάπτειν οὐδέποτε παύει. Μία Κυρία, ἥτις ὑπάγει εἰς συναναστροφὴν, δύναται εὐκόλως νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ῥιπιδίου της οὐχὶ δὲ καὶ νὰ μένῃ ἡμίσειαν ὥραν χωρὶς νὰ πλέξῃ ἢ νὰ ῥάψῃ. Ὁ ἀνὴρ, ὅστις εἰσέρχεται εἰς τοιαύτην συναναστροφὴν, δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς εὐσύγγνωστον ἀπάτην, ὅτι εἰσῆλθεν εἰς βιομηχανικόν τι σχολεῖον. Ἐν Δρέσδῃ τὸ φιλεργὸν τοῦτο τοσοῦτον προήχθη, ὥστε αἱ κυρίαι πλέκουσι καὶ ἐν αὐτῷ τῷ θεάτρῳ. Ἐγὼ αὐτὸς ἴδον κυρίαν ἀποθέσασαν τὸ πλέγμα της, ἵνα ἀπομάξῃ τὰ δάκρυα, ἅτινα κατέῤῥευσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν της διὰ τὰ παθήματα τῆς Θέκλας εἰς τὸν θάνατον τοῦ Βάλενστεῖν, καὶ εὐθὺς ἔπειτα ἀναλαβοῦσαν πάλιν τὸ πλέξιμον της

(Ἐκ τοῦ Erzähler.)